

การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่
ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 กรมส่งเสริมการเกษตร

นางชุติกาญจน์ คำนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**The Operations Adhering to New Dimension of Agricultural Extension
System by Agricultural Extensionists in Division 6
of Agricultural Extension Department**

Mrs. Chutikarn Kamna

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

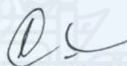
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่
ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เขตที่ 6 กรมส่งเสริมการเกษตร
ชื่อและนามสกุล นางชุตติกาญจน์ คำนา
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยชะคง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6
กรมส่งเสริมการเกษตร

ผู้วิจัย นางชุตติกาญจน์ คำนา รหัสนักศึกษา 2569001841

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ที่เกี่ยวกับ 1) สภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 2) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ 3) การปฏิบัติตามส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ 5) ความต้องการการสนับสนุนในการดำเนินงานตามส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ประชากรในการศึกษา ครั้งนี้ คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 จำนวน 249 คน เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุเฉลี่ย 32.82 ปี ร้อยละ 75.10 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสดและสมรสมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 46.99 และ 42.57 ตามลำดับ ร้อยละ 44.98 เป็นข้าราชการระดับชำนาญการ อายุราชการเฉลี่ย 12.77 ปี ประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 11.36 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 9.67 ปี จำนวนตำบลที่รับผิดชอบคนละ 2 ตำบล ระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด คือ 127 กิโลเมตร ใกล้ที่สุด 1 กิโลเมตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความเห็นว่า ตำบลที่รับผิดชอบเหมาะสมและสามารถปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ในระดับมาก แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชน ด้านสื่อบุคคล ด้านสื่อกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ เฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ ร้อยละ 99.22 3) การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 5) ความต้องการการสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 6) ปัญหาและอุปสรรคของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 กรมส่งเสริมการเกษตร

Thesis title: The Operations Adhering to New Dimension of Agricultural Extension System by Agricultural Extensionists in Division 6 of Agricultural Extension Department

Researcher: Mrs. Chutikarn Kamna; **ID:** 2569001841;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Bumpen Keowan, Associate Professor; (2) Dr. Paranee Tangwiwat, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The purposes of this research were to study the Operations Adhering to New Dimension of Agricultural Extension System (MRCF) by agricultural extensionists in the aspects of 1) socio-economic backgrounds of the agricultural extensionist, 2) knowledge and understanding in MRCF, 3) practice adhering to MRCF, 4) opinions toward MRCF, 5) support needs for the operations adhering to MRCF, and 6) problems and suggestions of agricultural extensionists on MRCF.

A number of 249 agricultural extensionists in Division 6 was the population for this study. Data were collected from all population and analyzed by using statistics including frequency, percentage, maximum value, minimum value, mean, standard deviation and ranking.

Findings were as follows: 1) most of the agricultural extensionist were female with an average age of 32.82 years; the highest education was a bachelor's degree; the single and the married were quite the same number with 46.99% and 42.57% respectively; 44.98% of them were at the professional level; the average length of time serving in government service was 12.77 years and the average experience in agricultural extension was 11.36 years while the average length of time serving as agricultural extensionist was 9.67 years. Each of them was responsible for two sub-districts, the distance from the agricultural extension office and the working area, the farthest sub-district was 127 kilometers away and the nearest one was only one kilometer. In their opinions, the agricultural extensionists perceived that the assigned sub-districts were suitable and they could work in the MRCF at high level. In the overall, sources of knowledge from mass media, personal media, and activities were at high level. 2) The total average of knowledge and understanding in MRCF was 99.22%. 3) In overall, the operations adhering to MRCF by agricultural extensionists was at high level. 4) In overall, the opinion towards the operations adhering to MRCF was found at high level. 5) In overall, the support needs for operations adhering to MRCF was also found at the highest level. Hence, 6) in the operations adhering to MRCF, the agricultural extensionists had faced problems at high level.

Keywords: New Dimension of Agricultural Extension System (MRCF), Agricultural extensionists, Office of Agricultural Extension and Development Division 6, Department of Agricultural Extension

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน และรองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยชะคง ที่ได้กรุณาให้เกียรติเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

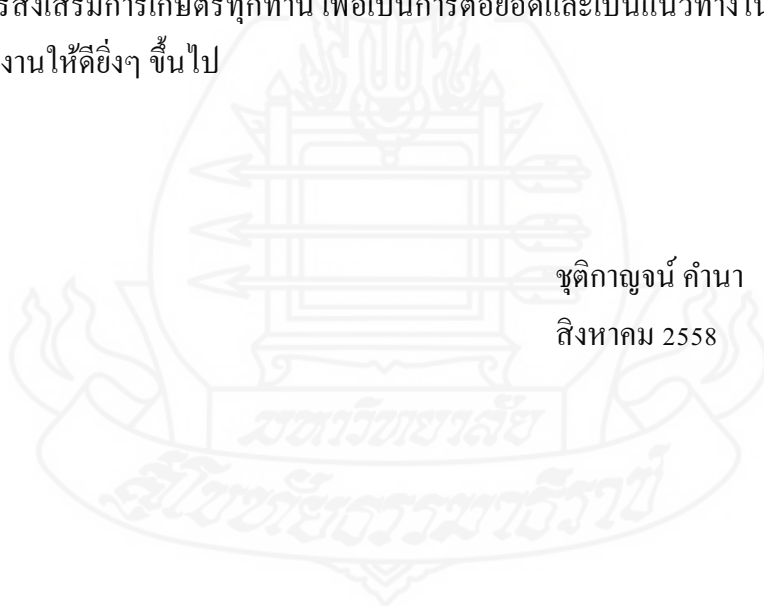
ขอบคุณกำลังใจจากเพื่อนร่วมงานและเพื่อนร่วมสาขาที่ร่วมกันเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจคอยผลักดันให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จ ที่สำคัญขอบคุณนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอบคุณบิดา มารดาผู้ให้กำเนิด ขอบคุณกำลังใจจากเพื่อนๆ น้องชาย น้องสาวและลูกชายทั้งสองคนที่เป็นแรงผลักดันทำให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคมาจนถึงการทำวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอมอบให้กับกรมส่งเสริมการเกษตรและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกท่าน เพื่อเป็นการต่อยอดและเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

ชุตติกาญจน์ คำนา

สิงหาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร.....	19
นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่(MRCF).....	24
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร.....	33
ตอนที่ 2 แหล่งความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร.....	39
ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่.....	45
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบ ส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่.....	48
ตอนที่ 5 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการ ปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่.....	51
ตอนที่ 6 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการ ปฏิบัติงานตามระบบ MRCE.....	54
บทที่ 5 สรุปงานวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
สรุปการวิจัย.....	59
อภิปรายผล.....	64
ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	71
แบบสอบถามความคิดเห็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร.....	72
ประวัติผู้วิจัย.....	82

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา.....	29
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร.....	33
ตารางที่ 4.2 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชน.....	40
ตารางที่ 4.3 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อบุคคล.....	41
ตารางที่ 4.4 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อกิจกรรม.....	42
ตารางที่ 4.5 ความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวกับ MRCF.....	43
ตารางที่ 4.6 สรุปความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้อง MRCF.....	45
ตารางที่ 4.7 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่.....	46
ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่.....	49
ตารางที่ 4.9 ความต้องการการสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่.....	52
ตารางที่ 4.10 ปัญหาอุปสรรคของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF.....	54
ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF.....	57

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์.....	14

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกอบอาชีพการเกษตรในประเทศไทย มีการทำกันมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแต่ในความเป็นจริงนั้นการประกอบอาชีพการเกษตรของไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เกษตรกรไทยยังเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากสาเหตุนี้เองจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการเกษตรเพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้เกษตรกรมีผลผลิตและรายได้ที่สูงขึ้น โดยเปลี่ยนแปลงการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การผลิตที่ทันสมัย การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์คุณภาพดีที่ให้ผลผลิตสูงด้านทานโรคและแมลง การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุนการผลิต การตลาด ช่องทางการกระจายสินค้า การแปรรูปสินค้า และอื่นๆ

การที่เกษตรกรจะเข้าถึงแหล่งความรู้และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เหล่านี้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการของงานส่งเสริมการเกษตร กระบวนการของการส่งเสริมการเกษตรเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างแหล่งวิชาการ กับกลุ่มเป้าหมายคือเกษตรกร การส่งเสริมการเกษตรจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเกษตร การส่งเสริมการเกษตรจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาการเกษตรขณะเดียวกันการส่งเสริมการเกษตรก็เป็นกระบวนการในการรับข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของเกษตรกร สำหรับนำไปสู่ระบบการค้นคว้าวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง การส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ต้องมีระบบการส่งเสริม แนวทางการส่งเสริมและระบบการเกษตรที่เหมาะสมด้วย เพราะแนวทางและระบบการส่งเสริมการเกษตรจะเป็นที่รับข้อมูลหรือสารสนเทศทางวิชาการจากแหล่งความรู้ ไปถ่ายทอดให้เกษตรกรเปิดโอกาสให้เกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ตลอดจนนักวิจัย นักวิชาการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อีกทั้งยังช่วยพัฒนาด้านการเป็นผู้นำของเกษตรกรและให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ระบบการส่งเสริมและแนวทางการส่งเสริมเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือกลไก หรือวิธีการของกระบวนการส่งเสริม เป็นเหมือนรถบรรทุกองค์ความรู้ด้านต่างๆหรือกิจกรรมต่างๆของระบบการเกษตรไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกร ระบบการส่งเสริมและแนวทางการส่งเสริมการเกษตรเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่นำความรู้ เทคโนโลยีต่างๆ ตามระบบ

การเกษตรไปส่งเสริมแก่เกษตรกร การส่งเสริมการเกษตรประกอบด้วยระบบการส่งเสริมที่เกษตรกรแสวงหาความรู้เองและระบบการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร นอกจากนี้ ยังมีระบบย่อยและแนวทางการส่งเสริมหลายอย่าง ได้แก่ ระบบการส่งเสริมโดยการมีส่วนร่วม แนวทางการส่งเสริมการเกษตรเฉพาะอย่าง แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแบบโครงการ การส่งเสริมการเกษตรโดยการพัฒนาระบบการทำฟาร์ม การส่งเสริมการเกษตรโดยสถาบันการศึกษาและการส่งเสริมการเกษตรโดยผ่านองค์กรเกษตรกร

เนื่องจากสถานการณ์การทำงานส่งเสริมการเกษตรเปลี่ยนไปจากเดิม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร และการที่มีหลายหน่วยงาน หลายองค์กร เข้ามาเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการส่งเสริมการเกษตรจากระบบ T&V system เป็น MRCSF system (Mapping , Remote Sensing , Community Participation , Specific Field Service) หรือ เรียกอีกชื่อว่า ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ เพื่อที่จะสร้างสัมพันธ์กับเกษตรกรและหน่วยงานภาคีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการให้บริการแก่เกษตรกร โดยเริ่มการใช้ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบ MRCSF ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงการทำงาน ใน 3เรื่อง ได้แก่ 1)การบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา มองภาพของพื้นที่ เกษตรกร และสินค้าเกษตรให้เป็นเรื่องเดียวกัน เน้นเป้าหมายที่ตัวเกษตรกร กลุ่ม/องค์กร วิชากิจชุมชน บูรณาการการทำงานในพื้นที่โดยยึดหลักการได้ประโยชน์ร่วมกัน ใช้ความสามารถในการประสานงบประมาณจากหน่วยงานภาคีเข้ามาทำประโยชน์ให้กับเกษตรกร มุ่งเน้นให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer 2) การบริหารจัดการข้อมูล ต้องทำงานบนพื้นฐานของข้อมูล ต้องจัดทำบริหารจัดการข้อมูลให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก นำข้อมูลแผนที่มาใช้ในการทำงาน 3) การบริหารจัดการองค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากร และด้านวิธีการทำงาน

ในปัจจุบันการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCSF) ได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้วและได้ผลสัมฤทธิ์ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังประสบปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการเกษตรระบบ MRCSF อย่างแท้จริง การทำงานตามระบบยังไม่เต็มศักยภาพเท่าที่ควร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนหนึ่งยังมีความคิดเห็นความเข้าใจในระบบ MRCSF ที่ไม่ตรงกัน และไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ได้ พื้นที่ที่นักวิชาการรับผิดชอบไม่เหมาะสมต่อการใช้ระบบ MRCSF การขาดเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารในการดำเนินงาน นักวิชาการบางส่วนที่มีอายุใกล้เกษียณไม่สามารถใช้อุปกรณ์ไอทีในการดำเนินงานได้ ดังนั้นจากประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการศึกษา การดำเนินงานตามระบบ

ส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานตามระบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ให้ประสบผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

2.2 เพื่อศึกษาแหล่งความรู้ ความเข้าใจ ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการดำเนินงานตามระบบ MRCF

2.3 เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

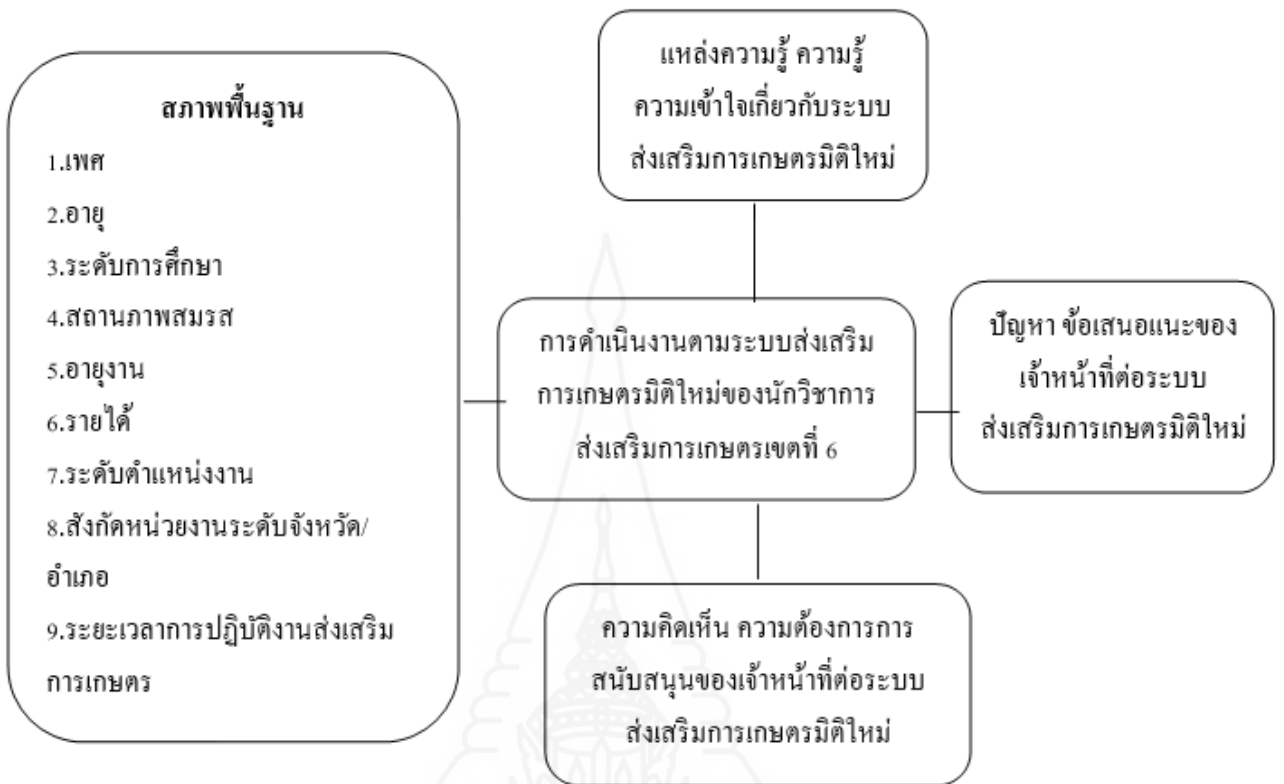
2.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็น ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการดำเนินงานตามระบบ MRCF

2.5 เพื่อศึกษาความต้องการ การสนับสนุน เพื่อปฏิบัติตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

2.6 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดการวิจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารอบคลุม 8 จังหวัดภาคเหนือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน น่าน แพร่ พะเยา มีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด 659 คน

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

เป็นการศึกษาดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในประเด็นเกี่ยวกับ สภาพพื้นฐาน แหล่งความรู้ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความต้องการ การสนับสนุน ปัญหา ข้อเสนอแนะและการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่MRCF

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในระหว่างเดือนธันวาคม 2557 ถึงเดือนมกราคม 2558

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ของกรมส่งเสริมการเกษตร

5.2 ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ หมายถึง ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF system

5.2.1 *Mapping* คือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่

5.2.2 *Remote Sensing* คือ ประสานและให้บริการเกษตรกรในพื้นที่ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล

5.2.3 *Community Participation* คือ ใช้วิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม

5.2.4 *Specific Field Service* คือ เข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจงโดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

5.3 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 หมายถึง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ทั้ง 8 จังหวัดภาคเหนือ ซึ่งประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน น่าน แพร่ พะเยาที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6

5.4 ความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ต่อระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ในประเด็นแหล่งความรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF

5.5 ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ต่อระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ในประเด็นความเหมาะสมกับพื้นที่ เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่ เหมาะสมกับการส่งเสริมการเกษตรในยุคปัจจุบัน

5.6 ความต้องการการสนับสนุน หมายถึง ความต้องการของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ในประเด็นแหล่งความรู้ อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการติดต่อทางไกลกับเกษตรกร

5.7 ปัญหาและข้อเสนอแนะ หมายถึง ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ต่อการปฏิบัติตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ในประเด็นปัญหาของความสำเร็จในการดำเนินงาน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

6.1 กรมส่งเสริมการเกษตรสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปปรับใช้ วางแผนพัฒนา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้ความ เข้าใจระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่มากขึ้น เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

6.2 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
5. นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF)
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

การเรียนรู้ของมนุษย์มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมถึงการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ดังนั้นจึงควรเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายของความรู้และความเข้าใจของมนุษย์

ความรู้ คือ ความเข้าใจในบางสิ่งหรือในบางเรื่องและรวมไปถึงในการนำความรู้นั้นไปใช้ให้บรรลุเป้าหมาย

อักษร สวัสดิ์ (อ้างถึงใน ว่าที่ร้อยตรีรุ่งโรจน์ สินธุ์เทียม 2555:12-13) ได้ให้ความหมายของความรู้หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะวิธีการและกระบวนการต่างๆ รวมถึงแบบกระบวนการของโครงการวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความทรงจำอันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ

โดยก่อนหน้านั้นในปี ค.ศ.1965 บลูมและคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัยของคน ว่าประกอบด้วยความรู้ตามระดับต่างๆ รวม 6 ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่ความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป โดยบลูมและคณะได้แจกแจงรายละเอียดของแต่ละระดับไว้ดังนี้

1) ความรู้ (knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและระลึกได้ถึง ความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่ายที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึง ความจำในสิ่งที่ย่างยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมายและความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3) การนำไปปรับใช้ (application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดรวบยอดในเรื่องใดๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น โดยใช้ ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับความสามารถในการ แปลความหมายการสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้น

4) การวิเคราะห์ (analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจ และ การนำไปปรับใช้โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณา ออกเป็นส่วนย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ เพื่อดูส่วนประกอบปลีกย่อยนั้น สามารถเข้ากันได้หรือไม่อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง

5) การสังเคราะห์ (synthesis) เป็นความหมายในการรวบรวมส่วนประกอบย่อยๆ หรือส่วนใหญ่ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน การสังเคราะห์จะมีลักษณะของ กระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ ยังไม่ชัดเจนขึ้นมาก่อนอันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่ กำหนด

6) การประเมินผล (evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ เป็นฐานในการพิจารณาตัดสิน การประเมินผล จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะที่ต้อง ใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไปปรับใช้ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกัน เพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใด

สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจหมายถึง ความเข้าใจในเรื่องบางเรื่องหรือในเรื่องที่สนใจ โดยระดับความรู้จากความรู้ขั้นต่ำไปสู่ระดับความรู้ขั้นสูง กล่าวคือความรู้นำไปสู่ความเข้าใจและ การนำไปปรับใช้โดยมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ การประเมินผลเป็นทักษะขั้นสูงกว่า

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1 ความหมายของความเห็น

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2534:78) ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของ เจตคติการที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรเป็นการแสดงความคิดเห็นของ บุคคลดังนั้นการวัดความคิดเห็นบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541:94) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น คือการ ประเมิน หรือการตัดสินเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนให้ เห็นถึงความรู้สึกของคนๆ หนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ราชบัณฑิตยสถาน (2546:236) ได้ให้ความหมายไว้ ว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม

สุชา จันทน์เอม (2546:23) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคล แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ คนเรามักจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ความ คิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ

จำลอง เงินดี (อ้างถึงในรณยุทธ สมบึงกลาง 2555:5-9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือน ทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้สังเกตและวัดได้จาก คนแต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การประเมินสิ่งใด สิ่งหนึ่งด้วยความรู้สึกและข้อเท็จจริงของแต่ละบุคคล โดยผ่านการแสดงออกทางวาจา ทางอารมณ์ กิริยาท่าทางของตัวบุคคล ซึ่งเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

2.2 ความสำคัญของความคิดเห็น

เฟลดแมน (Feldman, 1971:53) กล่าวว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษา ความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อ และความรู้สึกใดๆ ออกมา โดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็น จะเป็น ประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน

เบสท์ (Best, 1977:17) กล่าวว่า ในการศึกษาความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะได้วิธี แบบวิจัยตลาด ได้แก่ การสอบถาม ชักถาม บันทึกลง และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่ง เบสท์ ได้ เสนอแนะว่า วิธีง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะได้

สามารถทำตามข้อคิดเห็นนั้นได้ หรือในการวางนโยบายใดๆ ก็ตาม ความคิดเห็นที่วัดออกมาได้จะ ทำให้ผู้บริหารเห็นควรหรือในอันที่จะดำเนินนโยบายหรือล้มเลิกไป

สรุปความสำคัญของความคิดเห็นได้ว่า จากการสำรวจความคิดเห็นและรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ความคิดเห็นที่วัดออกมาได้ เป็นประโยชน์ต่อระบบงานในการวางนโยบายต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างเรียบร้อย

2.3 ประเภทของความคิดเห็น

เรมเมอร์ (Remmer, 1996:47) จำแนกความคิดเห็นเป็น 2 ประเภท คือ

1) ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ซึ่งทางบวก ได้แก่ ความรักหลงและทางลบ ได้แก่ ความรังเกียจ โดยความคิดเห็นนี้รุนแรง และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2) ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (cognitive contents) การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีพื้นฐานจากความรู้ความเข้าใจสิ่งนั้น เช่น ความรู้สึกความเข้าใจในทางที่ดี ได้แก่ ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดเห็นสามารถเกิดจากการเรียนรู้เข้าใจ ในเรื่องและสิ่งต่าง ๆ ความคิดเห็นสามารถแบ่งได้ทั้งในทางที่ดี ได้แก่ การยอมรับเห็นด้วยในระดับที่ต่างกัน ในทางไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย การปฏิเสธอาจมีระดับความคิดเห็นในระดับธรรมดาและรุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ศักดิ์ สุนทรเสณี (2534:1) สรุปว่า การก่อตัวของความคิดเห็นไปในทิศทางใดเป็นผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไข 4 ประการ ได้แก่

1) กระบวนการเรียนรู้ที่สะสมเพิ่มพูนขึ้น โดยเป็นการบูรณาการองค์ความรู้รวมเข้าด้วยกัน เช่น จากครอบครัว โรงเรียน เพื่อน เป็นต้น

2) ประสบการณ์การส่วนตัว เนื่องจากมนุษย์ต่างมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไปซึ่งการสั่งสมของประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจะก่อให้เกิดการสร้างรูปแบบเป็นของตนเอง ดังนั้นความคิดเห็นบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะแต่ละบุคคล ที่พัฒนาไปตามวิถีชีวิต

3) การเลียนแบบ การถ่ายทอดความคิดเห็นของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบความคิดเห็นของคนอื่นที่ตนเองเกิดความพอใจ ศรัทธา ชื่นชอบ เช่น ครอบครัว อาจารย์ คารานักการเมือง หรือบุคคลสำคัญ เป็นต้น

4) อิทธิพลของกลุ่มสังคม การอยู่ร่วมในสังคมก่อให้เกิดการน้อมรับเอาความคิดเห็นของกลุ่มมาเป็นของตน ซึ่งอาจเป็นทั้งการยอมรับโดยสมัครใจหรือการยอมรับแบบจำยอม เพื่อมิให้เป็นการขัดหรือฝืนกระแสสังคมได้ทั้งนั้น ซึ่งกลุ่มสังคมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์อย่างมาก ได้แก่ กลุ่มศาสนา กลุ่มวัฒนธรรม สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2540:50) ได้กล่าวว่า อายุมีผลต่อเจตคติของบุคคลส่วนใหญ่มักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ยาก ซึ่งถ้าให้มีผลต่อเจตคติของเขานอกจากอายุแล้วยังมีตัวแปรอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ปฏิภิกิริยาของบุคคลต่อสิ่งเร้า ข่าวสาร เป็นต้น บุคคลที่แตกต่างกัน จะมีปฏิภิกิริยาไม่เหมือนกัน ผลที่จะมีต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความคิดย่อมแตกต่างกันไปด้วย

Oskamp (1977:119-133) ได้กล่าวสรุปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น ดังนี้

1) ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระคือ อวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นไม่ติดต่อบุคคลภายนอก

2) ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบเหตุการณ์ด้วยตนเอง กระทำด้วยตนเองหรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความใส่ใจและความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้น

3) อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก จึงมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็ก

4) ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้น ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียนหรือหน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนหรือต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

5) สื่อมวลชน คือ สื่อต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรา ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น คือ การเรียนรู้ ประสบการณ์ ครอบครัว ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มคนในสังคมหรือบุคคลสำคัญ การเลียนแบบ อายุ ข่าวสาร สิ่งแวดล้อม สื่อต่างๆ ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

2.5 วิธีวัดความคิดเห็น

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531:3) การวัดความคิดเห็นสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ โดยรูปแบบที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันมีด้วยกัน 4 วิธี คือ

1) วิธีของเทอร์สตัน (Thurston's method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็นสเกลที่มีช่วงห่างเท่ากัน (Equal-Appearing Intervals)

2) วิธีของกัตต์แมน (Guttman's scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้ จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้ และแสดงถึงการสะสมของความคิดเห็น

3) วิธีการจำแนกความแตกต่างในการตีความ (Semantic Differential Scale: S-D Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น 7 ระดับ (Seven-point scale) โดยแบ่งเป็นช่วงๆ ตั้งแต่ด้านซ้ายสุดของสเกลกำหนดให้เป็นค่าเชิงบวกสุด ด้านขวาสุดของสเกลกำหนดให้เป็นค่าลบสุด ซึ่งอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar adjective) เช่น ดี-เลว ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น

4) วิธีของลิเคิร์ต (Likert's method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็น ที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือความไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบและให้คะแนน 5,4,3,2,1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

เบสท์ (Best, 1997:171) ได้กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าที่มีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถาม และผู้ถูกวัดจะเลือกตอบตามความคิดเห็นของตนเองในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้นใช้การวัดแบบลิเคิร์ต โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นและระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็นสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าที่มีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำมากน้อย เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งแต่ละความคิดเห็นแสดงออกได้ทางการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานทางด้านความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคล

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

3.1 ความหมายของความต้องการ

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546:436) กล่าวถึง “ความต้องการ” หมายถึง ความอยากได้ ใครได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการความขาดสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งเร้ากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่

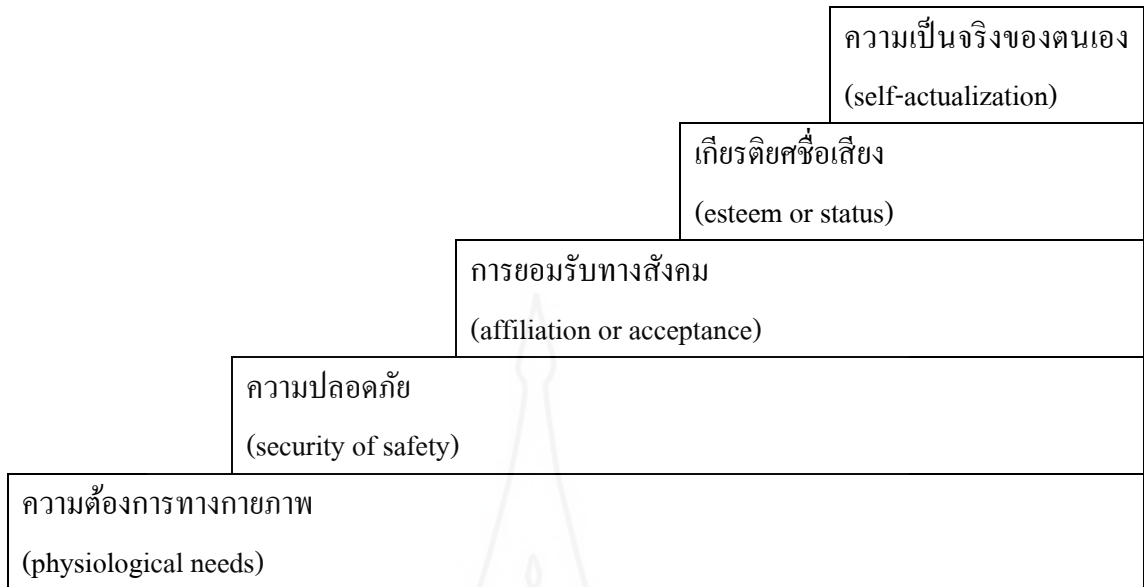
นึ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่งและก็จะเกิดความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ฌ็อง-ฌัก กัวซาหลง (อ้างถึงในทองคำ พิลากรณ์ 2554: 7-13) ได้สรุปเกี่ยวกับความต้องการว่า ความต้องการเป็นความอยากได้ของมนุษย์ จึงต้องเสาะแสวงหาในสิ่งทีตนต้องการ เมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว ก็เกิดความต้องการอยากได้สิ่งใหม่อีกโดยไม่มีที่สิ้นสุด ถึงแม้บางขณะอาจจะรู้สึกว่าจะไม่ต้องการแต่เมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามากระตุ้น ก็เกิดความต้องการขึ้นมาอีก จนกระทั่งเกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองตามประสงค์ก็จะไม่เกิดความพึงพอใจ

อูคมรัตน์ นิ่มเขียน (25:27) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์ มีลักษณะเป็นนามธรรม เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแรงจูงใจ ประกอบด้วย ขั้นตอนของความต้อการ แรงขับขั้นพฤติกรรม และสุดท้าย ขั้นลดแรงขับ ในทางสังคมศาสตร์ ให้ความสำคัญต่อความต้องการของมนุษย์ในระดับความจริงเท่านั้น ไม่ใช่ความต้องการที่รู้สึกต้องการ ส่วนความต้องการของเกษตรกรนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ความต้องการทางสังคม ความต้องการทางเศรษฐกิจและสุดท้าย ความต้องการทางเทคโนโลยี

3.2 ระดับขั้นความต้องการ

ปัญญา หิรัญรัมย์ (2548:27) ได้กล่าวถึงทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ โดย(Maslow) เชื่อว่ามนุษย์โดยทั่วไป จะแสดงความต้องการของตนเองตามระดับขั้นในแต่ละขั้น แต่ละช่วงเวลา และความเนิ่นหนักจะขึ้นอยู่กับมนุษย์แต่ละคน มาสโลว์ จึงได้แบ่งความต้องการออกเป็น 5 ระดับ ดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์

ที่มา: ปัญญา หิรัญรัมย์ (2548 : 27)

3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

มาสโลว์ (Maslow 1987:122-124 อ้างถึงในบุญชรี คำชาย 2544:132-133) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ดังนี้

3.1.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ เป็นทฤษฎีที่เน้นย้ำในเรื่องของความต้องการของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด และเป็นความต้องการที่เป็นกลุ่ม เป็นจุดที่มีการจัดลำดับไว้เป็นหลั่นชั้น ความต้องการระดับขั้นต่ำสุด คือความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ (basic physiological and biological need) และระดับสูงที่สุดก็คือความต้องการที่จะประสบความสำเร็จหรือความต้องการประจักษ์ตน (self-fulfillment หรือ self-actualization need)

มาสโลว์ อธิบายถึงความพึงพอใจ และความต้องการของมนุษย์ โดยมีข้อสมมติฐานเกี่ยวกับมนุษย์ 3 ประการ คือ

1) มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ซึ่งสิ่งที่มีมนุษย์ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับว่าเขามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอื่นจะเข้ามาแทนที่ โดยที่กระบวนการนี้จะไม่มีวันสิ้นสุดโดยจะเริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนตาย

2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการนั้นจะไม่เป็นแรงกระตุ้นของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

3) ความต้องการของมนุษย์มีเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับสูงจะกลายเป็นแรงขับหรือ แรงจูงใจแทน อันจะเป็นเหตุให้บุคคลต้องสร้างพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการทันที

มาสโลว์ เชื่อว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งหมด 5 ขั้นดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมนุษย์จะมีความต้องการในขั้นต่ำสุดก่อน เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นนี้จนเป็นที่พอใจแล้วก็จะเกิดความต้องการในขั้นสูงต่อไป ความต้องการในขั้นต่ำกว่า จะต้องได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจ จึงจะแสดงความต้องการขั้นสูงได้ รายละเอียดของความต้องการทั้ง 5 ขั้น มีดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ เป็นความต้องการในระดับต่ำขั้นแรกเป็นความต้องการซึ่งจำเป็นเพื่อการอยู่รอด อันเป็นเรื่องทางกายภาพและชีวภาพคือความต้องการในการพักผ่อน อากาศ อุณหภูมิที่พอเหมาะ การขับถ่าย การเคลื่อนไหว เรื่องเพศ รวมตลอดถึงความต้องการในปัจจัยสี่คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน เพราะความจำเป็นที่ต้องดำรงชีพอยู่ ทำให้มนุษย์ต้องหาสิ่งเหล่านี้ตอบสนองก่อนเป็นลำดับแรก ดังนั้นความจำเป็นทางด้านร่างกายจะเป็นความต้องการลำดับแรกที่มนุษย์จะต้องมีเป็นพื้นฐานก่อนถึงจะมีความต้องการในลำดับอื่นต่อไป เกษตรกรก็เช่นเดียวกันที่มีความต้องการทางด้านกายภาพ และชีวภาพ เพื่อให้สุขภาพร่างกายของตนเองแข็งแรง เพื่อการประกอบอาชีพเกษตรได้อย่างเต็มที่ เมื่อมีการดูแล ผลผลิตที่เกิดขึ้นได้อย่างเต็มที่ที่จะส่งผลให้ได้ผลผลิตดี มีคุณภาพ และที่สำคัญคือ มรอาหารไว้บริโภคในครอบครัว

ขั้นที่ 2 ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคง เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกายแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นสูงขึ้นไป คือความต้องการทางด้านความปลอดภัย หรือมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการที่จะปกป้องตนเอง ให้พ้นจากอันตราย หรือการถูกแย่งชิงของต่างๆ ที่ตนเป็นเจ้าของซึ่งความต้องการที่จะมีความปลอดภัยและความมั่นคงนี้เป็นความต้องการที่มีอิทธิพล อย่างสำคัญ มนุษย์ปรารถนาที่จะอยู่ห่างจากสิ่งที่เป็นอันตรายทั้งปวงต่อชีวิตไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ

ขั้นที่ 3 ความต้องการในทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นที่ต่ำกว่าแล้ว คือ ความต้องการพื้นฐานสนองทางกายภาพและชีวภาพและความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคงโดยได้รับการตอบสนองพอสมควรแล้ว ความต้องการในทางสังคม ความต้องการในความรักใคร่ และความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเริ่มมีบทบาท

ตามมานั้นคือ ความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันกับคนอื่นหรือสถานภาพในสังคม การอยู่ร่วมกับคนอื่นในสถานการณ์ที่รู้สึกว่ามีส่วนร่วม และเป็นที่ยอมรับ แต่คน โดยทั่วไปจะมีความต้องการนี้ในระดับที่ต่างกันในแต่ละบุคคล และในแต่ละสถานการณ์ต่างกันด้วย ความต้องการทางสังคมนี้หมายรวมถึงความต้องการในความรักใคร่ด้วย เกี่ยวกับความต้องการชนิดนี้ บุคคล โดยทั่วไปมักจะมีความในความสัมพันธ์กับบิดา มารดา สามี ภรรยาและลูกรวมตลอดถึงญาติพี่น้อง นอกจากนั้นความต้องการนี้อาจตอบสนองได้ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ว่าคนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป็นคนที่มีคุณค่าของกลุ่ม มิใช่เป็นเพียงแต่ผู้ผลิตที่ไม่มีความรู้สึก ไม่มีชีวิตจิตใจ และถ้าปราศจากความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแล้ว คนจะรู้สึกว่าเป็นบุคคล ไม่พึงปรารถนา และรู้สึกว่าตนนั้นไม่เป็นที่ต้องการหรือไม่มีคุณค่า และที่สุดคนก็จะประพฤติตนเหมือนคนอื่นที่มีใช้สมาชิกขององค์การเหล่านี้เป็นเรื่องที่คลุมไปถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของด้วยนอกจากนี้ ยังปรากฏผลการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับความต้องการระดับนี้ซึ่งเป็นการทำให้เกิดแง่มุมที่กว้างออกไป เช่น ผลการค้นคว้าของสแตนเลย์ ซาเชเทอร์ (Schachter 1959:passim อ้างถึงใน สร้อยตระกูล (ดิทยานนท์) อรรถมานะ 2541:96) แห่งมหาวิทยาลัยมิเนโซตา กล่าวว่าคนที่คนเข้าสังคม และแสวงหาความต้องการในความรักใคร่นั้น มิใช่เพื่อสังคมในตัวของมันเอง แต่เป็นเพราะคนชอบและสนุกกับการเข้าสังคมมากกว่า และในหลายๆ กรณี เป็นเพราะคนต้องการกล่าวถึงความเชื่อของคน หรือเมื่อบุคคลเกิดความตื่นเต้น สับสน หรือไม่สบายใจคนมักจะมองหาบุคคล ที่อยู่ในภาวะแบบเดียวกับตนและที่สุดบุคคลก็จะรวมกันเป็นกลุ่มก่อนได้ เพราะมีความรู้สึกทำนองเดียวกัน

ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับในสังคม ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับ หมายถึงความต้องการของบุคคลที่จะมีคุณค่าในสายตาของคนอื่น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสามารถที่แท้จริง ความสำเร็จ และความเคารพที่ได้รับจากคนอื่น ความต้องการเหล่านี้อาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

1) ความปรารถนาที่จะมีความแข็งแกร่ง ความสำเร็จ มีความเพียงพอ มีความมั่นใจ เพื่อที่จะเผชิญโลก และมีความเป็นอิสระและเสรีภาพ

2) ความปรารถนาที่จะมีชื่อเสียงและเกียรติภูมิ ซึ่งอธิบายได้ว่าเป็นการเคารพ หรือความยกย่องที่ได้รับจากบุคคลอื่น (การได้รับการยอมรับ ความสนใจ ความสำคัญ หรือการเห็นคุณค่า) ในประเด็นเกี่ยวกับความรู้สึกว่าประสบความสำเร็จนั้น นอกจากจะหมายรวมถึงความรู้สึกของบุคคลว่างานของบุคคลเป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไปแล้ว ยังหมายความรวมถึงว่าบุคคลนั้นกำลังก้าวหน้าและบุคคลจะประสบความสำเร็จในสิ่งที่บุคคลนั้นปรารถนา

ขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดหรือความต้องการประจักษ์ตน เป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง พยายามผลักดันชีวิตของเขาเองให้เป็นไปในทางที่ดีที่สุดตามที่คาดหวัง

3.1.2 ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alder's Modified Needs) แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer อ้างถึงใน กุญชรีย์ คำชาย 2544:134) ได้ศึกษาทฤษฎีของมาสโลว์และพัฒนาทฤษฎีขึ้นมาเพื่อลดปัญหาที่นักวิจัยวิพากษ์ทฤษฎีของมาสโลว์ ทฤษฎีนี้ จัดกลุ่มความต้องการจำเป็นของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ความต้องการอยู่รอด หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับทางกาย ทางสรีระ และความต้องการความปลอดภัย ทั้งในด้านของชีวะและสิ่งแวดล้อม

2) ความต้องการความสัมพันธ์ หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การได้รับการยอมรับจากสังคม และมีความปลอดภัยจากการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3) ความต้องการเจริญเติบโต หมายถึง ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากการประสบความสำเร็จส่วนตน และการได้พัฒนาตนเองไปจนถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพ แนวคิดเรื่องของสัจจะการแห่งตนของมาสโลว์

ทฤษฎีนี้เสนอว่า พฤติกรรมของบุคคลนั้นถูกจูงใจด้วยความต้องการมากกว่า 1 ระดับพร้อมๆ กัน ส่วนที่ต่างออกไปจากทฤษฎีของมาสโลว์ ได้แก่ ทฤษฎีนี้เป็นกระบวนการความคับข้องใจ การถดถอย (frustration-regression process) ซึ่งอธิบายว่าการที่คนๆ หนึ่งยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่สูงกว่าได้ จะเกิดความคับข้องใจ และถดถอยกลับมายังความต้องการจำเป็นขั้นที่อยู่ต่ำกว่าถดถอยไป

3.1.3 ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murrrey's Manifest Need Theory) ประกอบด้วยความต้องการ 4 ประการ คือ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการความสัมพันธ์ ความต้องการอิสระ และความต้องการอำนาจ ซึ่งความต้องการเหล่านี้อาจเกิดขึ้นพร้อมกัน โดยบางด้านสูง บางด้านต่ำก็ได้ และไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเรียงเป็นลำดับ (กุญชรีย์ คำชาย 2544:135)

3.1.4 ทฤษฎีความต้องการหรือแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ (McClelland Achievement Motivation) ทฤษฎีความต้องการที่กล่าวมานั้นไปที่ความต้องการปรารถนาของมนุษย์ แต่แท้จริงแล้วมนุษย์ยังมีความต้องการอีกประเภทหนึ่ง เป็นความต้องการทุติยภูมิ ซึ่งถือเป็นความต้องการทางใจหรือทางสังคม เป็นความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้และถูกเสริมแรงโดยการอบรมเลี้ยงดูและปทัสถานสังคม แมคเคลแลนด์ ได้ศึกษาความต้องการทุติยภูมินี้ โดยเฉพาะที่เป็นแหล่ง

ของแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งจำแนกเป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และแรงจูงใจ ใฝ่ อำนาจ (กฤษศรี คำชาย 2544:135-136)

1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจที่ได้รับการศึกษามากที่สุดประเภทหนึ่งบุคคล ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ต้องการที่จะทำงานซึ่งท้าทายให้ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยความ พยายามของตนเอง และเป้าหมายที่วางไว้นั้นมีความยากง่ายที่เหมาะสม จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบทำงานตามลำพังมากกว่าทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เพราะมีความต้องการ อย่างมากที่จะรับผิดชอบงานนั้นด้วยตนเอง นอกไปจากนั้นยังชอบสถานการณ์ที่มีการแข่งขันและ ต้องการข้อมูลป้อนกลับที่ชัดเจนเมื่อลงมือทำงาน คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพอใจมากที่สุด หากสิ่งที่จะต้องทำนั้นท้าทาย รับผิดชอบกลับและได้รับการยอมรับ (McClland 1970 อ้างถึงใน กฤษศรี คำชาย 2544:135) มีผลการวิจัยยืนยันว่าผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงส่วนใหญ่ จะถูกจูงใจด้วยความ คาดหวังว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลได้รับการตอบสนอง รางวัลที่จับต้องได้เป็นสิ่งจูงใจที่มีผล น้อยยกเว้นมีปริมาณมากพอที่จะทำให้รู้สึกว่ารางวัลนั้นเป็นตัวยอมรับความสำเร็จของบุคคล ในทางตรงข้าม ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ พบว่ารางวัลที่จับต้องได้ เช่น วัตถุหรือเงินจะเป็นสิ่งจูงใจ ให้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ เป็นความต้องการของบุคคลที่จะแสวงหาการยอมรับจาก ผู้อื่นคล้ายตามความประสงค์และความคาดหวังของผู้อื่น หลีกเลี่ยงความขัดแย้งและการเผชิญหน้า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงจะสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับคนอื่น ๆ พยายามทำให้คนอื่น ๆ ชอบ ตน ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเพื่อ ๆ และพยายามมิให้เกิดความขัดแย้ง ในการทำงานนั้นผู้ที่มี แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์จะทำงานเป็นกลุ่มได้ดีและประสานงานได้ดีกว่า แต่จะตัดสินใจไม่ค่อยได้ดี โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง

3) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ หมายถึง ความต้องการที่จะควบคุมสิ่งแวดล้อมของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นคนหรือเป็นวัตถุ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงมีแนวโน้มจะแสดงอิทธิพลของตนเองต่อ ผู้อื่นและมักอยู่ในตำแหน่งผู้นำกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ มักเห็นได้จากการ มี พฤติกรรมเกลี้ยกล่อม ชักจูงหรือให้ข้อเสนอแนะ ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องการความกตัญญูจากผู้อื่นและจะ เกิดความพึงพอใจหากได้ควบคุมและเอาชนะคนอื่นได้ ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่อำนาจจึงเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการภาวะผู้นำ สรุปได้ว่าคนที่ต่างกันต้องการจำเป็นแตกต่างกัน ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ผู้เรียน บางคนพร้อมที่จะตอบสนองความต้องการที่จะเจริญเติบโตและพัฒนาตนเองขณะที่บาง คนยังอยู่ในขั้นของการตอบสนองความต้องการจำเป็นทางกายและต้องการที่จะมีชีวิตรอดและอยู่ อย่างปลอดภัย และการเปลี่ยนแปลงของขั้นตอนการจำเป็นจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลก้าวสู่ขั้นตอนต่างๆ

ของชีวิต ยิ่งไปกว่านั้นคนแต่ละรุ่นจะมีรายละเอียดของความต้องการจำเป็นไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่คนๆ นั้นเติบโตมา

สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการตามที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ความต้องการหมายถึง การที่มนุษย์เกิดภาวะขาดความสมดุล เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ก็เกิดแรงขับภายในร่างกาย จึงทำให้มีความอยากได้ ประสงค์จะได้ในสิ่งที่ได้รับการกระตุ้น และเมื่อได้รับการตอบสนองจนกระทั่งเกิดความพึงพอใจ หรืออยู่ในภาวะสมดุล แต่ถ้ามีสิ่งเร้าใหม่ มากระตุ้น ก็จะเกิดความอยากได้ในสิ่งใหม่ขึ้นมาอีกโดยไม่มีที่สิ้นสุด

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

4.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

มีนักวิชาการให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร ไว้ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2551:21) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการการพัฒนาความรู้ของเกษตรกร จากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอดีดินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบทให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ และสุรพล เศรษฐบุตร (2553:11) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การบริการการศึกษาแบบเสริม หรือขยายออกไปสู่ประชาชนทั่วไป เป็นกระบวนการถ่ายทอดวิชาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการบริการอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตทางการเกษตร โดยอาศัยการให้การศึกษาแก่เกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร และบุคคลอื่นที่สนใจโดยวิธีการฝึกปฏิบัติจริง และเน้นถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมของเกษตรกร

บุญธรรม จิตตอนันต์ (อ้างถึงในศศิธร หุ่นทอง 2555:16-20) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จ

กรมส่งเสริมการเกษตร(http://elearning.doae.go.th/courseware/doae/exe/_2.html) กล่าวว่า ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง เป็นกระบวนการถ่ายทอดวิชาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการบริการอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตทางการเกษตร โดยอาศัยการให้การศึกษารูปแบบนอกโรงเรียน แก่เกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร และบุคคลอื่นที่สนใจ โดยวิธีการฝึกปฏิบัติ และเน้นถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตและความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการในการให้การศึกษานอกโรงเรียน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นครูผู้ให้ความรู้ นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการนำข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทางการเกษตร ไปสู่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้ เรียนรู้ โดยการกระทำด้วยตนเองและช่วยตนเองเพื่อให้บรรลุถึงการกินดีอยู่ดี ของคนในชุมชนโดยส่วนรวม ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน

4.2 ความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ และสุรพล เศรษฐบุตร (2553:15) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย และมีความสำคัญในมิติการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย ดังนี้

1) การส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญต่อการเกษตรในการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้โดยการนำเอาวิทยาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมถ่ายทอด แนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรได้นำไปปฏิบัติ ซึ่งย่อมจะเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเกษตรให้ดียิ่งขึ้น

2) การส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญต่อประเทศชาติด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และในมิติการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยโดยเฉพาะในด้านการแก้ไขปัญหาหรือขจัดความยากจน และความอดอยาก หิวโหยของประชากร โดยให้ผลผลิตการเกษตรมีพอเพียงต่อความต้องการ ภายใต้ข้อจำกัดทั้งในด้านพื้นที่ทำการเกษตรที่ลดลง การลงทุนสูงขึ้น ปัญหาแรงงานเกษตรและราคาผลผลิตที่ไม่เป็นธรรม การส่งเสริมการเกษตรที่มีประสิทธิภาพจะเป็นส่วนสำคัญในอันที่จะทำให้เกษตรกรของประเทศพัฒนาขึ้น

4.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2551:223-232) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร (agricultural extension methods) เป็นกระบวนการของการนำความรู้ วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่

เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีการสอนหรือฝึกอบรม วัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ความรู้และนำไปสู่การปฏิบัติของ เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

4.3.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ ได้แก่

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล (individual method) ให้เกษตรกรหรือบุคคล ผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรง เป็นรายบุคคล

(1) การเยี่ยมไร่ นา และบ้านของเกษตรกร (farmer and home visit) เจ้าหน้าที่ไปพบปะรับฟังปัญหาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรถึงฟาร์มหรือไร่ นา โดยเห็นสภาพ ความเป็นจริงของเกษตรกร

(2) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน (office calls) เกษตรกรมีความสนใจและเชื่อว่าเจ้าหน้าที่จะให้ข่าวสารหรือความรู้ได้

(3) การติดต่อทางโทรศัพท์ (telephone calls) สามารถช่วยเหลือ แก้ไข ปัญหาได้รวดเร็ว ลดเวลาและระยะทางการติดต่อ

(4) การติดต่อทางจดหมายส่วนตัว (personal letter) เขียนจดหมายเมื่อเกิด ปัญหาและต้องการคำตอบ หรือเพื่อแจ้งข่าวสาร ติดตามผลการส่งเสริม

(5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (informal contact) ได้พบเกษตรกร โดยบังเอิญ เพื่อพูดคุยซักถามปัญหา

2) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล (group method) ได้แก่

(1) การประชุมกลุ่ม (group meeting) ช่วยในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้เข้าประชุมได้มีโอกาส ปรีกษาหารือกัน

(2) การฝึกอบรม (training) ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ (learning) หรือเกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์

(3) การสาธิต (demonstration) ใช้การบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ ผู้เรียนได้ฟังและได้เห็นไปพร้อมกัน การสาธิตแบ่งเป็น 2 แบบ

ก. การสาธิตวิธี (method demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นถึง วิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนเป็นลำดับไป

ข. การสาธิตผล (result demonstration) การแสดงเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าการปฏิบัติที่ได้ปรับปรุงหรือที่ได้มีการวิจัยค้นคว้า สามารถนำไปปฏิบัติได้ในท้องถิ่น

(4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (field trip or study tour) มีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นซึ่งได้ทำสำเร็จแล้ว มีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่นให้ยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้น

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (mass method) โดยสื่อสารมวลชนจะช่วยให้การส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม ใช้กับคนจำนวนมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง ได้แก่

(1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ (printed matter)

(2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ (poster)

(3) หนังสือพิมพ์ (newspapers)

(4) วิทยุ (radio)

(5) โทรทัศน์ (television)

(6) ภาพยนตร์ (motion pictures)

(7) การจัดนิทรรศการ (exhibition or exposition)

4.3.2 วิธีการส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ ได้แก่

1) การส่งเสริม โดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว มีข้อสมมุติว่าถ้าผู้รับการเปลี่ยนแปลงพบว่าเขาปฏิบัติได้ผลเป็นการง่ายที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอื่นๆ ภายหลัง

2) การส่งเสริม โดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลายๆ เรื่องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ส่งเสริมให้ผลผลิตอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการปรับปรุงปัจจัยการผลิตหลายๆ อย่างตามความจำเป็น

3) การส่งเสริม โดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน คำนิยามว่าฟาร์มและบ้านรวมกันเป็นหน่วยเดียว และคำนิยามว่าทำอะไรจึงจะทำให้ฟาร์มและบ้านเรือนในลักษณะที่ครอบครัวที่รายได้สุทธิสูง

4) การส่งเสริม โดยการเลือกท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมาย โดยการส่งเสริมเน้นเฉพาะพื้นที่ลักษณะของการผลิตและการเกษตรที่เฉพาะพื้นที่นั้น

4.3.3 วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ ได้แก่

1) การใช้ change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง โดยถ่ายทอดแบบทั่วไปไม่ป็นรายวิชา หรือเฉพาะอย่าง

2) การใช้ทีมนักวิชาการ (team approach) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเข้าไปในหมู่บ้านเป็นทีม

3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของหลายหน่วย (interagency หรือ cooperative approach) ร่วมกันทำงานพร้อมกันหรือประสานกันในการพัฒนาการเกษตร

4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน (change agent as mass media approach) โดยการนำเอาสื่อมวลชนต่างๆ มาเป็นตัวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดของเกษตรกร

4.3.4 วิธีการส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology oriented) วัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศจะเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอดและเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

4.3.5 วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (community oriented) การประสานงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะผสมผสานกันตามความต้องการและภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่าศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร โดยจัดให้เป็นศูนย์ของการเรียนรู้ของเกษตรกร ตลอดจนผู้สนใจในการพัฒนาการเกษตร ตลอดจนผู้สนใจในการพัฒนาการเกษตรในลักษณะครบวงจร

4.4 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

สมจิต โยชะคง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553:4) สรุปรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรได้ดังนี้

4.4.1 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน เป็นรูปแบบหรือรูปแบบแรกๆ ที่นำมาใช้งานส่งเสริมการเกษตรทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย รูปแบบนี้จะมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ การฝึกอบรม โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรในหลักสูตรที่กำหนด และการเยี่ยมเยียน เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรถึงไร่นาเป็นรายปีกร รูปแบบนี้ได้รับการปรับปรุงหลายครั้งโดยกรมส่งเสริมการเกษตร

4.4.2 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการบริการเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว รูปแบบนี้เคยใช้มาแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษที่เรียกว่าการบริการเบ็ดเสร็จ คือการที่เกษตรกรเข้ามารับบริการที่เดียวจะได้ทุกอย่างกลับไปเบ็ดเสร็จ รูปแบบนี้จะแบ่งอยู่ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ทำการอยู่ตามทั่วประเทศ

4.4.3 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรแบบการมีส่วนร่วม รูปแบบนี้กรมส่งเสริมการเกษตรนำมาใช้กับโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนา โดยการได้รับคำแนะนำจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ การมีส่วนร่วมเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติมากขึ้น ทำให้รู้จักการช่วยเหลือตัวเองมากขึ้น

4.4.4 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร แบบการบูรณาการ เป็นรูปแบบที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาทางานส่งเสริมที่ใช้เพียงรูปแบบเดียว แล้วมีข้อจำกัด เพราะการบูรณาการเป็นการทำสิ่งทีเห็นว่าบพร่องให้เกิดความสมบูรณ์ รูปแบบนี้จะนำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรโดยการบูรณาการโครงการเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็ระบบโซ่เครือข่ายหรือระบบวงจร ผลการใช้รูปแบบนี้กับงานส่งเสริมการเกษตรทำให้ประหยัดคน งบประมาณ และการลดความขัดแย้ง

5. นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF)

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557 : 2-16) ระบุว่าบุคลากร คือ หัวใจของกรมส่งเสริมการเกษตร เราทำงานกับคน (เกษตรกร) ด้วยคน (เจ้าหน้าที่) ดังนั้นจึงมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เจ้าหน้าที่ให้มีบทบาทและตัวตนที่ชัดเจนในการเป็นนักส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ คือเป็น Smart Extension Officer สามารถเป็นผู้จัดการ การเกษตรในพื้นที่ มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้สามารถรองรับภารกิจต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้รูปแบบ MRCF system เพื่อให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงาน ส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2557 โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งที่ดีที่สุด (Change to the Best) ในปี 2557นี้ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เห็นบทบาท ตัวตนของนักส่งเสริมการเกษตรอย่างชัดเจนในฐานะของผู้จัดการการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2557 ได้แก่ การบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ การบริหารจัดการข้อมูล และการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งจะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงใน 2 ส่วน คือ

1) เจ้าหน้าที่ ต้องเปลี่ยนแปลงสู่ Smart Extension Officer และเป็นผู้จัดการการเกษตรในพื้นที่

2) ระบบการส่งเสริมการเกษตร จากระบบ T & V system เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบ MRCF system

สำหรับแนวทางการดำเนินงาน มีดังนี้

1. การบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ให้ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา, มองภาพของ พื้นที่-คน-สินค้า เข้าด้วยกัน, เป้าหมายหลักคือการพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเกษตรกรองค์กรเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน, นักส่งเสริมการเกษตร เป็นแกนหลักในการประสาน ผู้ที่เกี่ยวข้อง, ในปี 2557 จะขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่ของ Smart Extension Officer

ต้นแบบในทุกอำเภออย่างน้อยอำเภอละ 1 จุด และปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร โดยใช้รูปแบบ MRCF system

M : Mapping คือการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่

R : Remote Sensing คือการประสานและให้บริการเกษตรกรด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากระยะไกล

C : Community Participation คือ การใช้วิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม

F : Specific Field Service คือ การเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจงโดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

2. การบริหารจัดการข้อมูล ทำงานบนพื้นฐานของข้อมูล จุดสำคัญคือต้องเข้าใจในงานที่ทำ สามารถจัดทำและใช้ข้อมูลได้ ใช้ข้อมูลแผนที่ในการทำงาน ใช้ข้อมูลในการเข้าพื้นที่อย่างมีเป้าหมาย ให้บริการแบบเฉพาะเจาะจง จัดระบบให้นักส่งเสริมและเกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ โดยสะดวก และปรับปรุงระบบข้อมูลทะเบียน ทั้ง ทบก.(ทะเบียนเกษตรกร) และ ทพศ.(ทะเบียนพืชเศรษฐกิจ) ให้มีประสิทธิภาพ

3. การบริหารจัดการองค์กร ให้ความสำคัญด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากร ด้านวิธีการทำงาน และด้านการสื่อสาร

จากนโยบายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ใน 3 ประเด็นหลักต้องการให้เห็นผลการเปลี่ยนแปลง คือ นักส่งเสริมการเกษตรต้องมีบทบาทและอัตลักษณ์ที่ชัดเจน เป็นที่รู้จักและยอมรับของเกษตรกรและคนทั่วไป มีระบบและกลไกการทำงานในพื้นที่ที่เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย มีการทำงานร่วมกันและทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ โดยทำงานในรูปแบบ MRCF system ส่วนเรื่องข้อมูล มุ่งเน้นให้นักส่งเสริมการเกษตรทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ และเป็นที่เชื่อถือ สำหรับการบริหารจัดการองค์กรต้องปรับในเรื่องโครงสร้างขององค์กร บุคลากร วิธีการทำงานและการสื่อสารเพื่อให้สามารถสนับสนุน การทำงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่และภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 จากการตรวจเอกสารมีการศึกษาเกี่ยวกับด้านความคิดเห็นและการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่รวมถึงปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ดังต่อไปนี้

6.1 ด้านความคิดเห็นและการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตร

ยุพรศ เขาวิวิทยา (2556 : 74-82) ศึกษาการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ความคิดเห็นของเกษตรตำบลในภาพรวม ต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ไปใช้ปฏิบัติงานในพื้นที่ มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วชิรา ไผเจริญมงคล และคณะ (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2551-2552 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมแล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยมากกับระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ ส่วนในทางปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สุทธิพันธ์ พรหมสุภา และคณะ (2551 : 18-32) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ ปี 2551 พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยกับระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ในระดับมาก และเห็นด้วยกับการทำงานระดับอำเภอตามระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ในระดับมาก เห็นด้วยกับการจัดทำข้อมูลการเกษตรตามระบบส่งเสริมการเกษตรที่ปรับปรุงใหม่ในระดับมาก

ปรีชา สุทธิธรรม (2547 : 40-45) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตที่ 2 (ภาคตะวันตก) ตามระบบส่งเสริมการเกษตรพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเข้าใจระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลางและในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง และในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลางเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับอำเภอเข้าใจระบบส่งเสริมการเกษตรระดับมากในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อระบบส่งเสริมการเกษตรในระดับมากและในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการนำระบบส่งเสริมการเกษตรไปปฏิบัติงานในระดับปานกลาง

สมเกียรติ ขาวสมบูรณ์ (2537: บทคัดย่อ) ศึกษาการคาดหวังของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดลำปางต่อระบบส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริม

การเกษตรในจังหวัดลำปาง มีความพึงพอใจในงานระดับปานกลาง มีความต้องการความสำเร็จอยู่ในระดับสูง และมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันสำหรับการคาดหวังต่อระบบการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการคาดหวังว่า สามารถปฏิบัติงานภายใต้ระบบการส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ได้สำเร็จในระดับมาก ในด้านปัญหาของเจ้าหน้าที่พบว่า มีปัญหาด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ปัญหางบประมาณมีไม่เพียงพอทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้

6.2 ด้านข้อเสนอแนะ

วชิรา ไผ่เจริญมงคล และคณะ (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2551-2552 พบข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตร ดังนี้ ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างความเข้าใจในระบบการดำเนินงานตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับตำบล ส่วนระบบสนับสนุนการปฏิบัติงาน พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยปานกลางในการนำไปปฏิบัติ และคิดว่าการจัดเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับ ประเทศ จะช่วยให้ระบบส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ยุพเรศ เชาว์วิทยา (2556: 82-83) ศึกษาการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าสำหรับข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มอัตรากำลังเกษตรตำบลให้เหมาะสมกับจำนวนพื้นที่ที่รับผิดชอบ เกษตรตำบลควรใช้รถยนต์สำนักงาน ควรมีคอมพิวเตอร์เพียงพอให้เกษตรตำบลใช้ในการปฏิบัติงาน

สรุป จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่าการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยนำไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้อายุงาน ระดับตำแหน่งงาน สังกัดหน่วยงานระดับอำเภอ/จังหวัด ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ
2. แหล่งความรู้ ความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
3. ความคิดเห็น ความต้องการการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ต่อระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่
4. ปัญหา ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ต่อระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 การศึกษาในครั้งนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจตามระเบียบวิธีการวิจัย รายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในสังกัดสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จำนวน 659 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่เป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในสังกัดสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ราย)

N = จำนวนหน่วยประชากร (ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\text{แทนค่า } \frac{659}{1 + 659 \times (0.05)^2} = 248.91 \text{ ราย}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ 249 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.0 ของประชากรที่เป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในสังกัดสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ทั้งหมด

1.2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นนักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ตามบัญชีรายชื่อ จำนวน 659 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ด้วยการจัดประชากรในแต่ละจังหวัดเป็นกลุ่มย่อยได้จำนวน 8 กลุ่ม และในแต่ละกลุ่มย่อยหรือแต่ละจังหวัด สุ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.0 ของประชากรในแต่ละจังหวัด โดยใช้สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ดังนี้

ตารางที่ 1.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1	แม่ฮ่องสอน	39	15
2	เชียงใหม่	125	47
3	เชียงราย	115	43
4	พะเยา	58	22
5	แพร่	72	27
6	น่าน	95	36
7	ลำพูน	66	25
8	ลำปาง	89	34
รวม	8 จังหวัด	659	249

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง ประกอบด้วย คำถามปลายเปิดและปลายปิด โดยมีคำถาม 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริม การเกษตร

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริม การเกษตรมิติใหม่

ตอนที่ 5 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 6 ปัญหา และข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

2.2 การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในลักษณะการใช้แบบสอบถาม สำหรับ สอบถามนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2.2 การสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถามให้ สอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัย

2.2.3 นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจและมีการ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.4 นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 20 คน วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าความ เชื่อมั่น (reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเชื่อมั่น (alpha coefficient) จากคำถาม 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 2.1 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ได้ค่าสัมประสิทธิ์แห่ง ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ แห่งความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ตอนที่ 5 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF ได้ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

ซึ่งคำถามทั้งหมดเป็นค่าที่มีความเชื่อมั่นที่สูง จึงได้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลต่อไป

2.2.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) จัดทำแผนการออกเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อนัดหมาย การส่งแบบสอบถาม
- 3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำหนังสือปะหน้าและจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังสำนักงานเกษตรจังหวัดทั้ง 8 จังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง แล้วตรวจสอบว่าตอบคำถามครบหรือไม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัสข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

ตอนที่ 2 สภาพความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติคือความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณทำการวิเคราะห์โดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติคือความถี่ ร้อยละ

มีเกณฑ์การแปลค่าการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์จะใช้ค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 – 5.00   หมายความว่า ระดับการปฏิบัติ/ระดับความคิดเห็น/ระดับความต้องการ/ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 – 4.20   หมายความว่า ระดับการปฏิบัติ/ระดับความคิดเห็น/ระดับความต้องการ/ระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 – 3.40   หมายความว่าระดับการปฏิบัติ/ระดับความคิดเห็น/ระดับความต้องการ/ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.81 – 2.60   หมายความว่าระดับการปฏิบัติ/ระดับความคิดเห็น/ระดับความต้องการ/ระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.80   หมายความว่าระดับการปฏิบัติ/ระดับความคิดเห็น/ระดับความต้องการ/ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่
ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบ
ส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ตอนที่ 5 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการ
ปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ตอนที่ 6 ปัญหา และข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงาน
ตามระบบ MRCF

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริม
การเกษตร โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

n = 249

	ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	97	39.0
	หญิง	152	61.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 249		
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	28	11.2
26-30	53	21.3
31-35	62	25.0
36-40	44	17.7
41-45	22	8.8
มากกว่า 45 ปี	40	16.0
ค่าต่ำสุด = 22 ปี	ค่าเฉลี่ย = 35.26 ปี	
ค่าสูงสุด = 57 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.514	
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปวส.	6	6.4
ปริญญาตรี	156	75.1
ปริญญาโท	87	18.5
สถานภาพ		
โสด	117	47.0
สมรสอยู่ด้วยกัน	106	42.6
สมรสแยกกันอยู่	14	5.6
หย่าร้างหรือหม้าย	12	4.8
ข้าราชการระดับ		
ระดับปฏิบัติการ	96	38.6
ระดับชำนาญการ	112	45.0
ระดับชำนาญการพิเศษ	29	11.6
เจ้าพนักงานชำนาญการ	12	4.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

			n=249
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ	
สังกัดหน่วยงาน			
ระดับอำเภอ	187	75.1	
ระดับจังหวัด	62	24.9	
เงินเดือนที่ได้รับ (บาท)			
15,000	57	22.9	
15,001-20,000	93	37.4	
20,001-25,000	62	24.9	
25,001- 30,000	20	8.0	
30,001-35,000	13	5.2	
มากกว่า 35,000 บาท	4	1.6	
ค่าต่ำสุด = 15,000 บาท	ค่าเฉลี่ย = 21,554.90 บาท		
ค่าสูงสุด = 42,750 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6161.926		
ประสบการณ์ในการทำงาน (ปี)			
น้อยกว่า 6	34	13.7	
6-10	72	28.9	
11-15	63	25.3	
16-20	39	15.7	
21-25	23	9.2	
มากกว่า 25 ปี	18	7.2	
ค่าต่ำสุด = 1 ปี	ค่าเฉลี่ย = 12.77 ปี		
ค่าสูงสุด = 28 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.933		
ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตร (ปี)			
น้อยกว่า 6	56	22.5	
6-10	67	26.9	
11-15	56	22.5	
16-20	37	14.9	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตร (ปี)		
21-25	25	10.0
มากกว่า 25 ปี	8	3.2
ค่าต่ำสุด = 1 ปี	ค่าเฉลี่ย = 11.36 ปี	
ค่าสูงสุด = 26 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.748	
ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร(ปี)		
น้อยกว่า 6	73	29.3
6-10	86	34.6
11-15	47	18.9
16-20	18	7.2
21-25	21	8.4
มากกว่า 25 ปี	4	1.6
ค่าต่ำสุด = 1 ปี	ค่าเฉลี่ย = 9.67 ปี	
ค่าสูงสุด = 26 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.537	
จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ (ตำบล)		
1	40	16.1
2	156	62.7
3	34	13.6
มากกว่า 3 ตำบล	19	7.6
ค่าต่ำสุด = 1 ตำบล	ค่าเฉลี่ย = 2.13	
ค่าสูงสุด = 4 ตำบล	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.767	
ระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด (กิโลเมตร)		
น้อยกว่า 10	28	11.2
11-20	61	24.5
21-30	69	27.7
31-40	37	14.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด (กิโลเมตร)		
41-50	18	7.2
มากกว่า 50 กิโลเมตร	36	14.5
ค่าต่ำสุด = 1 กิโลเมตร	ค่าเฉลี่ย = 34.24 กิโลเมตร	
ค่าสูงสุด = 127 กิโลเมตร	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 19.363	
ตำบลที่รับผิดชอบเหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) เพียงใด		
มากที่สุด	28	11.2
มาก	128	51.5
ปานกลาง	76	30.5
น้อย	14	5.6
น้อยที่สุด	3	1.2
ค่าเฉลี่ย = 3.65	หมายถึง ระดับมาก	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.800		

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรดังนี้
เพศ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 61.0 เป็นเพศหญิงและร้อยละ 39.0 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 24.9 อายุระหว่าง 31-35 ปี ร้อยละ 21.3 มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ร้อยละ 17.6 มีอายุมากกว่า 36-40 ปี ร้อยละ 16.0 มีอายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 11.2 มีอายุน้อยกว่า 25 ปี และร้อยละ 8.8 มีอายุระหว่าง 41-45 ปี โดยอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 35.2 อายุต่ำสุด 22 ปีและอายุมากที่สุด 57 ปี

ระดับการศึกษา พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 75.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 18.5 จบการศึกษาระดับปริญญาโทและร้อยละ 6.4 จบการศึกษาระดับ ปวส.

สถานภาพ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 47.0 สถานภาพโสด ร้อยละ 42.5 สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 5.6 สถานภาพสมรสแยกกันอยู่ และร้อยละ 4.8 สถานภาพหย่าร้างหรือหม้าย

ระดับของข้าราชการ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 45.0 อยู่ในระดับชำนาญการ ร้อยละ 38.5 อยู่ในระดับปฏิบัติการ ร้อยละ 11.6 อยู่ในระดับชำนาญการพิเศษ และ ร้อยละ 4.8 อยู่ในระดับเจ้าพนักงานชำนาญการ

สังกัดหน่วยงาน พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 75.1 สังกัดหน่วยงานระดับอำเภอ และร้อยละ 24.9 สังกัดหน่วยงานระดับจังหวัด

เงินเดือนที่ได้รับ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 37.3 มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 25.0 มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 22.8 มีเงินเดือน 15,000 บาท ร้อยละ 8.0 มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 25,001-30,000 บาท ร้อยละ 5.2 มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 30,001-35,000 บาท และร้อยละ 1.1 มีเงินเดือนมากกว่า 35,000 บาท โดยเงินเดือนต่ำสุดอยู่ที่ 15,000 บาท เงินเดือนสูงสุดอยู่ที่ 42,750 บาท และเงินเดือนเฉลี่ยอยู่ที่ 21,554.90 บาท

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 28.9 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ที่ 6-10 ปี ร้อยละ 25.3 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ที่ 11-15 ปี ร้อยละ 15.6 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ที่ 16-20 ปี ร้อยละ 13.6 มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 6 ปี ร้อยละ 9.2 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ที่ 21-25 ปี ร้อยละ 7.2 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 25 ปี โดยประสบการณ์การทำงานต่ำสุด 1 ปี ประสบการณ์การทำงานสูงสุด 28 ปี ประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 12.77 ปี

ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตร พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 26.9 มีประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตร อยู่ที่ 6-10 ปี ร้อยละ 22.4 ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตรน้อยกว่า 6 ปี ร้อยละ 22.5 มีประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตร อยู่ที่ 11-15 ปี และร้อยละ 14.8 มีประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตรอยู่ที่ 16-20 ปี ร้อยละ 10.0 ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตร อยู่ที่ 21-25 ปี ร้อยละ 3.2 ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตร มากกว่า 25 ปี โดยประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตรต่ำสุด 1 ปี ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตรสูงสุด 26 ปี และประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 11.36 ปี

ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 34.5 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรการเกษตรอยู่ที่ 6-10 ปี ร้อยละ 29.3 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรการเกษตรน้อยกว่า 6 ปี ร้อยละ 18.8 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรการเกษตร อยู่ที่ 11-15 ปี ร้อยละ 8.4 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรอยู่ที่ 21-25 ปี และร้อยละ 7.2 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรอยู่ที่ 16-20 ปี ร้อยละ 1.6 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มากกว่า 25 ปี โดยระยะเวลาการ

ปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรการเกษตรต่ำสุด 1 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรการเกษตร สูงสุด 26 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรการเกษตรเฉลี่ย 9.67 ปี

จำนวนตำบลที่รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 62.6 รับผิดชอบ 2 ตำบล ร้อยละ 16.0 รับผิดชอบจำนวน 1 ตำบล และร้อยละ 13.6 รับผิดชอบ 3 ตำบล และร้อยละ 7.6 รับผิดชอบมากกว่า 3 ตำบล โดยจำนวนตำบลที่รับผิดชอบต่ำสุด 1 ตำบล จำนวนตำบลที่รับผิดชอบสูงสุด 4 ตำบล จำนวนตำบลที่รับผิดชอบเฉลี่ย 2.13 ตำบล

ระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด พบว่านักวิชาส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 27.7 มีระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด 21-30 กิโลเมตร ร้อยละ 24.5 มีระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด 11-20 กิโลเมตร ร้อยละ 14.8 มีระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด 31- 40 กิโลเมตร ร้อยละ 14.4 มีระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุดมากกว่า 50 กิโลเมตร ร้อยละ 11.2 มีระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุดน้อยกว่า 10 กิโลเมตร และร้อยละ 7.2 มีระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด 41-50 กิโลเมตร โดยระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบใกล้ที่สุด คือ 1 กิโลเมตร ระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด 127 กิโลเมตร ระยะทางเฉลี่ย 34.24 กิโลเมตร

ตำบลที่รับผิดชอบเหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) เพียงใด พบว่านักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 51.4 คิดว่ามีความเหมาะสมมาก ร้อยละ 30.5 คิดว่ามีความเหมาะสมปานกลาง ร้อยละ 11.2 คิดว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 5.6 คิดว่ามีความเหมาะสมน้อย และร้อยละ 1.2 คิดว่ามีความเหมาะสมน้อยที่สุด โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 หมายถึง เหมาะสมกับและสามารถปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ใน ระดับมาก

ตอนที่ 2 แหล่งความรู้ ความเข้าใจ ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

2.1 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ผลการวิเคราะห์แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและการจัดอันดับ มีดังนี้

ตารางที่ 4.2 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชน

ระบบส่งเสริม การเกษตร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	1.เอกสารทาง ราชการ	48 (19.3)	157 (63.1)	29 (11.6)	15 (6.0)			
2.สิ่งพิมพ์	56 (22.5)	104 (41.8)	81 (32.5)	8 (3.2)	0 (0.0)	3.84 (0.81)	มาก	3
3.วิทยุกระจาย เสียง	6 (2.4)	95 (38.2)	126 (50.6)	10 (4.0)	12 (4.8)	3.28 (0.79)	ปาน กลาง	5
4.โทรทัศน์	38 (15.3)	121 (48.6)	66 (26.5)	24 (9.6)	0 (0.0)	3.69 (0.84)	มาก	4
5.อินเทอร์เน็ต	122 (49.0)	86 (34.5)	38 (15.3)	3 (1.2)	0 (0.0)	4.31 (0.77)	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม						3.82 (0.79)	มาก	

จากตารางที่ 4.2 แสดงแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชน

จากการศึกษาพบว่าแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ด้านการสื่อสารมวลชน ในภาพรวมได้รับอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.82$) และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าแหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชนมีมากที่สุดอยู่ 1 ประเด็น คือ อินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 4.31$) ระดับมาก 3 ประเด็น คือ เอกสารทางราชการ ($\bar{X} = 3.96$) สิ่งพิมพ์ ($\bar{X} = 3.84$) โทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.69$) และปานกลาง 1 ประเด็น คือ วิทยุกระจายเสียง ($\bar{X} = 3.28$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อบุคคล

ระบบส่งเสริม การเกษตร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	1.ผู้บังคับบัญชา	153 (61.5)	58 (23.3)	30 (12.0)	8 (3.2)			
2.เพื่อนร่วมงานใน สำนักงาน	125 (50.2)	62 (24.9)	58 (23.3)	4 (1.6)	0 (0.0)	4.24 (0.864)	มากที่สุด	2
3.เพื่อนทั่วไป	26 (10.5)	67 (26.9)	112 (45.0)	23 (9.2)	21 (8.4)	3.22 (1.042)	ปาน กลาง	3
เฉลี่ยรวม						3.96 (0.912)	มาก	

จากตารางที่ 4.3 แสดงแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อบุคคล จากการศึกษาพบว่าแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ด้านการสื่อบุคคล ในภาพรวมได้รับอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.96$) และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า แหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อบุคคลมีมากที่สุดอยู่ 2 ประเด็น คือ ผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.43$) เพื่อนร่วมงานในสำนักงาน ($\bar{X} = 4.24$) ระดับมาก 1 ประเด็น คือ เพื่อนทั่วไป ($\bar{X} = 3.22$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อกิจกรรม

ระบบส่งเสริม การเกษตร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	1.การศึกษาดูงาน/การ ทัศนศึกษา	12 (4.8)	143 (57.4)	89 (35.7)	5 (2.0)			
2.การจัดนิทรรศการ	22 (8.8)	104 (41.8)	90 (36.1)	29 (11.7)	4 (1.6)	3.45 (0.872)	มาก	6
3.การอบรม	135 (54.2)	73 (29.3)	32 (12.9)	9 (3.6)	0 (0.0)	4.34 (0.846)	มากที่สุด	1
4.การประชุม	124 (49.8)	86 (34.5)	32 (12.9)	7 (2.8)	0 (0.0)	4.29 (0.901)	มากที่สุด	2
5.การสัมมนา	87 (35.0)	107 (43.0)	27 (10.8)	18 (7.2)	10 (4.0)	3.98 (1.054)	มาก	3
6.การฝึกปฏิบัติ	35 (14.1)	104 (41.8)	84 (33.7)	17 (6.8)	9 (3.6)	3.56 (0.947)	มาก	5
เฉลี่ยรวม						3.88 (0.873)	มาก	

จากตารางที่ 4.4 แสดงแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อกิจกรรม จากการศึกษพบว่าแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ด้านการสื่อกิจกรรม ในภาพรวมได้รับอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าแหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อกิจกรรมมีมากที่สุดอยู่ 2 ประเด็น คือ การอบรม ($\bar{X} = 4.34$) การประชุม ($\bar{X} = 4.29$) ระดับมาก 4 ประเด็น คือ การสัมมนา ($\bar{X} = 3.98$) การศึกษาดูงาน/การทัศนศึกษา ($\bar{X} = 3.65$) การฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.56$) การจัดนิทรรศการ ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

2.2 ความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวกับ MRCF

ตารางที่ 4.5 ความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับ MRCF

			n = 249	
	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1.	นโยบาย MRCF มุ่งปรับบทบาท และอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจน	249	100.0	1
2.	นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้จัดการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง	249	100.0	1
3.	ใช้การมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) คือ คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นและรู้เท่าทันโลก โดยใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มืออาชีพ (Smart Extension Officer)	249	100.0	1
4.	ให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Specific Field Service) ที่มีเป้าหมายชัดเจนและตรงกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (เฉลย : การบริการแบบเฉพาะเจาะจงที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรและทันต่อ สถานการณ์)	245	98.4	12
5.	การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานในพื้นที่จริงแล้ว ทำให้เข้าใจและสามารถขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน	247	99.2	11
6.	ให้ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา	249	100.0	1
7.	การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF ทำให้สามารถกำหนดรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ได้ตามความเหมาะสมที่เห็นสมควร	243	97.6	13
8.	ใช้การติดต่อสื่อสารระยะไกล (Remote Sensing) ในการปฏิบัติงาน	249	100.0	1
9.	กำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน และมองภาพเกษตรกรและเจ้าหน้าที่เข้าด้วยกัน (เฉลย : มองภาพพื้นที่ – คน - สินค้าเข้าด้วยกัน)	242	97.2	14
11.	ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา พื้นที่ คน สินค้า	239	96.0	15
12.	Remote sensing ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารได้สะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์	249	100.0	1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

		n = 249		
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF		จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
13.	เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในตำบลนั้นๆเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิด (เฉลย : เจ้าหน้าที่ทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย ร่วมรับรู้ ร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์)	249	100.0	1
14.	เกษตรกรไม่จำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการส่งเสริม (เฉลย : เกษตรกรต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน)	249	100.0	1
15.	การดำเนินงานตามระบบส่งเสริม MRCF ต้องใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารระยะไกลเท่านั้น (เฉลย : การติดต่อสื่อสารระยะไกลเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการติดต่อกับเกษตรกร ตามระบบส่งเสริม MRCF)	249	100.0	1

จากตารางที่ 4.5 แสดงความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวกับ MRCF

จากการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 เกี่ยวกับ MRCF ข้อที่ตอบถูกต้องเป็นร้อยละ 100 มีทั้งหมด 10 ข้อ ดังนี้ 1) นโยบาย MRCF มุ่งปรับบทบาท และอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจน 2) นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้จัดการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ใช้การมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) คือ คิดเป็นทำ เป็นแก้ปัญหาเป็นและรู้เท่าทันโลก โดยใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มืออาชีพ (Smart Extension Officer) 4) ให้ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา 5) ใช้การติดต่อสื่อสารระยะไกล (Remote Sensing) ในการปฏิบัติงาน 6) เน้นการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) 7) เกษตรกรไม่จำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการส่งเสริม 8) การดำเนินงานตามระบบส่งเสริม MRCF ต้องใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารระยะไกลเท่านั้น 9) เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในตำบลนั้นๆ เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิด 10) Remote sensing ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารได้สะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์

ข้อที่มีจำนวนผู้ตอบถูกต้องกว่าร้อยละ 100 มีทั้งหมด 5 ข้อดังนี้ 1) การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานในพื้นที่จริงแล้ว ทำให้เข้าใจและสามารถ

ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันร้อยละ 99.2 2) ให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Specific Field Service) ที่มีเป้าหมายชัดเจนและตรงกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 98.4 3) การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF ทำให้สามารถกำหนดรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ได้ตามความเหมาะสมที่เห็นสมควร ร้อยละ 97.6 4) กำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน และมองภาพเกษตรกรและเจ้าหน้าที่เข้าด้วยกันร้อยละ 97.2 5) ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ คน สิ้นค้า ร้อยละ 95.9

ตาราง 4.6 สรุปความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวกับ MRCF

n = 249

จำนวนข้อที่ตอบถูก (ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
1-3	0	0
4-6	0	0
7-9	0	0
10-12	13	5.2
13-15	236	94.8
ค่าต่ำสุด = 12 ข้อ		ค่าเฉลี่ย = 13.4
ค่าสูงสุด = 15 ข้อ		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.679

จากตาราง 4.6 สรุปความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวกับ MRCF ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 พบว่าจากทั้งหมด 15 ข้อคำถาม ร้อยละ 5.2 ตอบถูก 10-12 ร้อยละ 94.8 ตอบถูก 13-15 ข้อ โดยจำนวนที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ 12 ข้อ ตอบถูกมากที่สุดจำนวน 15 ข้อ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 13.4

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดและการจัดอันดับ

ตารางที่ 4.7 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

n = 249

ประเด็น	การปฏิบัติตามระบบส่งเสริมการเกษตร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. การทำงานในพื้นที่โดย เน้นการใช้ข้อมูลแผนที่	52 (20.9)	74 (29.7)	102 (41.0)	21 (8.4)	0 (0.0)	3.63 (0.907)	มาก	7
2. การประสานและ ให้บริการเกษตรกร ด้วย วิธีการติดต่อสื่อสารและ เข้าถึงข้อมูลจากทางไกล	48 (19.2)	147 (59.0)	34 (13.7)	10 (4.0)	0 (0.0)	3.91 (0.795)	มาก	4
3. การทำงานและร่วม ดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชนและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม	64 (25.7)	128 (51.4)	48 (19.3)	9 (3.6)	0 (0.0)	3.99 (0.772)	มาก	2
4. การเข้าทำงานในพื้นที่ แบบเฉพาะเจาะจง โดยมี เป้าหมายและจุดมุ่งหมาย ที่ชัดเจน	13 (5.2)	66 (26.5)	127 (51.0)	43 (17.3)	0 (0.0)	3.20 (0.781)	ปาน กลาง	10
5. การนำปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ในงาน ส่งเสริม	89 (35.7)	124 (49.8)	35 (14.0)	1 (0.4)	0 (0.0)	4.21 (0.687)	มาก ที่สุด	1
6. การกำหนดเป้าหมายการ พัฒนาเน้นกระบวนการมี ส่วนร่วมของทุกฝ่าย	45 (18.1)	104 (41.7)	24 (9.6)	59 (23.7)	17 (6.8)	3.41 (1.222)	มาก	8

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็น	การปฏิบัติตามระบบส่งเสริมการเกษตร MRCF (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
7.การเปิดโอกาสให้ เกษตรกรเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดความต้องการของ ตนเอง	58 (23.3)	95 (38.1)	78 (31.3)	7 (2.8)	11 (4.4)	3.73 (0.994)	มาก	5
8.การนำข้อมูลจากการ เรียนรู้ชุมชนที่มีอยู่มา ทบทวนและวิเคราะห์ ข้อมูลให้ มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งในแง่ของปัญหา และสาเหตุ	27 (10.8)	112 (44.9)	56 (22.5)	31 (12.4)	23 (9.2)	3.36 (1.120)	ปาน กลาง	9
9.การสร้างภาพอนาคต ของชุมชนว่าต้องการให้ เกิดการพัฒนาไปใน ทิศทางใด	56 (22.5)	78 (31.3)	103 (41.3)	12 (4.2)	0 (0.0)	3.71 (0.868)	มาก	6
10.พื้นที่ได้รับการพัฒนา ตามศักยภาพและเกษตรกร ได้รับบริการตรงตามความ ต้องการ	74 (29.7)	104 (41.8)	52 (20.9)	19 (7.6)	0 (0.0)	3.94 (0.902)	มาก	3
เฉลี่ยรวม						3.71	มาก	

จากตารางที่ 4.7 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีการปฏิบัติระดับมากที่สุดอยู่ 1 ประเด็น คือ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในงานส่งเสริม ($\bar{X} = 4.21$)

ระดับมากอยู่ 7 ประเด็น คือ การทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.99$) พื้นที่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและเกษตรกรได้รับบริการตรงตามความต้องการ ($\bar{X} = 3.94$) การประสานและให้บริการเกษตรกร ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล ($\bar{X} = 3.91$) การเปิดโอกาสให้เกษตรกรเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดความต้องการของตนเอง ($\bar{X} = 3.73$) การสร้างภาพอนาคตของชุมชนว่าต้องการให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางใด ($\bar{X} = 3.71$) การทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่ ($\bar{X} = 3.63$) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ($\bar{X} = 3.41$)

ระดับปานกลางอยู่ 2 ประเด็น คือ การนำข้อมูลจากการเรียนรู้ชุมชนที่มีอยู่มาทบทวน และวิเคราะห์ข้อมูลให้ มีความถูกต้องชัดเจน ทั้งในแง่ของปัญหาและสาเหตุ ($\bar{X} = 3.36$) การเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.20$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดและการจัดอันดับ

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ระบบส่งเสริมการเกษตร	ระดับความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	n = 249							
1. M : Mapping คือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ การเตรียมเข้าทำงานใน พื้นที่ได้ดี	126 (50.6)	56 (22.5)	65 (26.1)	2 (0.8)	0 (0.0)	4.23 (0.865)	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ระบบส่งเสริมการเกษตร	ระดับความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	n = 249							
2. R : Remote Sensing ทำให้เกิดการประสานและ ให้บริการเกษตรกร ด้วย วิธีการติดต่อสื่อสารและ เข้าถึงข้อมูลจากทางไกลได้ดี	32 (12.8)	121 (48.6)	63 (25.3)	23 (9.2)	10 (4.0)	3.57 (0.965)	มาก	7
3. C : Community Participation คือ ใช้ วิธีการจัดเวทีชุมชนในการ ทำงานและร่วมดำเนินการ กับเกษตรกร ชุมชน และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมี ส่วนร่วมได้ดี	57 (22.9)	118 (47.4)	72 (28.9)	2 (0.8)	0 (0.0)	3.92 (0.739)	มาก	3
4. F : Specific Field Service ทำให้มีการเข้า ทำงานในพื้นที่แบบ เฉพาะเจาะจงโดยมี เป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ ชัดเจน	64 (25.7)	107 (43.0)	55 (22.0)	14 (5.6)	9 (3.6)	3.81 (0.999)	มาก	6
5. การส่งเสริมตามระบบ MRCF เหมาะสมกับพื้นที่ ที่ท่านรับผิดชอบ	34 (13.6)	72 (28.9)	97 (38.9)	34 (13.6)	12 (4.8)	3.33 (1.030)	ปาน กลาง	10
6. การส่งเสริมตามระบบ MRCF เหมาะสมกับ เกษตรกรที่ท่าน รับผิดชอบ	42 (16.8)	68 (27.3)	104 (41.7)	27 (10.8)	8 (3.2)	3.44 (0.999)	มาก	9

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ระบบส่งเสริมการเกษตร	ระดับความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	7.การส่งเสริมตามระบบ MRCF สามารถแบ่งเบา ภาระงานที่ท่าน รับผิดชอบ	73 (29.3)	128 (51.4)	24 (9.6)	24 (9.6)			
8.การส่งเสริมตามระบบ MRCF ทำให้ท่าน สามารถสื่อสารกับ เกษตรกรได้มากขึ้น	58 (23.3)	114 (45.7)	66 (26.5)	11 (4.4)	0 (0.0)	3.88 (0.814)	มาก	4
9.การส่งเสริมตามระบบ MRCF เหมาะสมกับ การส่งเสริมการเกษตร ในยุคปัจจุบัน	67 (26.9)	85 (34.1)	82 (32.9)	15 (6.0)	0 (0.0)	3.82 (0.899)	มาก	5
10.การส่งเสริมตามระบบ MRCF จะทำให้ท่าน ประสบผลสำเร็จในการ ทำงานส่งเสริมในพื้นที่ ของท่าน	41 (16.4)	72 (28.9)	97 (38.9)	49 (19.7)	0 (0.0)	3.46 (0.946)	มาก	8
เฉลี่ยรวม						3.75	มาก	

จากตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

จากการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมได้รับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า

ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุดอยู่ 1 ประเด็น คือ M : Mapping คือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทำให้การเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่ได้ดี ($\bar{X} = 4.23$)

ระดับมากอยู่ 8 ประเด็น คือ การส่งเสริมตามระบบMRCF สามารถแบ่งเบาภาระงานที่ท่านรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.00$) C : Community Participation คือ ใช้วิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วมได้ดี ($\bar{X} = 3.92$) การส่งเสริมตามระบบMRCF ทำให้ท่านสามารถสื่อสารกับเกษตรกรได้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.88$) การส่งเสริมตามระบบMRCF เหมาะสมกับการส่งเสริมการเกษตรในยุคปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.82$) F : Specific Field Service ทำให้มีการเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจงโดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.81$) R : Remote Sensing ทำให้เกิดการประสานและให้บริการเกษตรกร ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกลได้ดี ($\bar{X} = 3.57$) การส่งเสริมตามระบบMRCF จะทำให้ท่านประสบผลสำเร็จในการทำงานส่งเสริมในพื้นที่ของท่าน ($\bar{X} = 3.46$) การส่งเสริมตามระบบMRCF เหมาะสมกับเกษตรกรที่ท่านรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.44$)

ระดับปานกลางอยู่ 1 ประเด็น คือ การส่งเสริมตามระบบ MRCF เหมาะสมกับพื้นที่ที่ท่านรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.33$) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ผลการวิเคราะห์ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดและการจัดอันดับ

ตารางที่ 4.9 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ระบบส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการ การสนับสนุนของ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อัน ดัด
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	n = 249							
1. ความชัดเจนของนโยบายระบบส่งเสริมMRCF	177 (71.1)	72 (28.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.71 (0.454)	มาก ที่สุด	6
2. เอกสารความรู้ในการศึกษาระบบการส่งเสริมแบบ MRC	144 (57.8)	76 (30.5)	59 (23.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.46 (0.95)	มาก ที่สุด	15
3. แหล่งความรู้การศึกษาระบบการส่งเสริมแบบMRCF	165 (66.2)	83 (33.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.66 (0.474)	มาก ที่สุด	7
4. การอบรม สัมมนา เรื่องการส่งเสริมแบบMRCF	156 (62.6)	59 (23.7)	34 (13.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.49 (0.725)	มาก ที่สุด	14
5. คอมพิวเตอร์ในการจัดทำแผนที่	172 (69.1)	62 (24.9)	15 (6.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.63 (0.596)	มาก ที่สุด	10
6. โปรแกรมแผนที่ในการจัดทำข้อมูล	169 (67.9)	48 (19.2)	32 (12.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.55 (0.712)	มาก ที่สุด	12
7. เครื่อง GPS ในการจับพิกัดเพื่อทำแผนที่	204 (81.9)	45 (18.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.82 (0.389)	มาก ที่สุด	3
8. โทรศัพท์สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตในการติดต่อทางไกลกับเกษตรกร	241 (96.7)	8 (3.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.97 (0.177)	มาก ที่สุด	2
9. จดบริการอินเทอร์เน็ตและความเร็วอินเทอร์เน็ตที่สนับสนุนการทำงานอย่างเหมาะสม	249 (100)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	5.00 (0.00)	มาก ที่สุด	1
10. การสนับสนุนค่าอินเทอร์เน็ตในอัตราที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารทางไกลกับเกษตรกร	203 (81.5)	46 (18.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.82 (0.389)	มาก ที่สุด	3
11. การฝึกปฏิบัติจริงในการนำข้อมูลและแผนที่	158 (63.4)	57 (22.8)	34 (13.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.50 (0.725)	มาก ที่สุด	13

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ระบบส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการ การสนับสนุนของ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อัน ดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	12.การฝึกปฏิบัติออกแบบการ สื่อสารระยะไกล	189 (75.9)	52 (20.8)	8 (3.2)	0 (0.0)			
13.การฝึกปฏิบัติการจัดเวทีชุมชน แบบมีส่วนร่วม	167 (67.0)	72 (28.9)	10 (4.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.63 (0.561)	มากที่สุด	10
14.การฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูล	163 (65.4)	82 (32.9)	4 (1.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.64 (0.514)	มากที่สุด	8
15.กรณีตัวอย่างการส่งเสริมมิติใหม่	177 (71.0)	54 (21.6)	18 (7.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.64 (0.614)	มากที่สุด	8
เฉลี่ยรวม						4.68	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.9 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

จากการศึกษาพบว่าความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$)

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุดทั้ง 15 ประเด็น คือ จุดบริการอินเทอร์เน็ตและความเร็วอินเทอร์เน็ตที่สนับสนุนการทำงานอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 5.00$) โทรศัพท์สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต ในการติดต่อทางไกลกับเกษตรกร ($\bar{X} = 4.97$) ค่าอินเทอร์เน็ตในอัตราที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารทางไกลกับเกษตรกร ($\bar{X} = 4.82$) เครื่อง GPS ในการจับพิกัดเพื่อทำแผนที่ ($\bar{X} = 4.82$) การฝึกปฏิบัติออกแบบการสื่อสารระยะไกล ($\bar{X} = 4.73$) ความชัดเจนของนโยบายระบบส่งเสริมMRCF ($\bar{X} = 4.71$) แหล่งความรู้การศึกษาระบบการส่งเสริมแบบMRCF ($\bar{X} = 4.66$) การฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 4.64$) กรณีตัวอย่างการส่งเสริมมิติใหม่ ($\bar{X} = 4.64$) การฝึกปฏิบัติการจัดเวทีชุมชน

แบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.63$) คอมพิวเตอร์ในการจัดทำแผนที่ ($\bar{X} = 4.63$) โปรแกรมแผนที่ในการจัดทำข้อมูล ($\bar{X} = 4.55$) การฝึกปฏิบัติจริงในการนำข้อมูลและแผนที่ ($\bar{X} = 4.55$) การอบรมสัมมนา เรื่องการส่งเสริมแบบMRCF ($\bar{X} = 4.49$) เอกสารความรู้ในการศึกษาระบบการส่งเสริมแบบ MRC ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ

ตอนที่ 6 ปัญหา และข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF

6.1 ปัญหา

ผลการวิเคราะห์ปัญหา ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดและการจัดอันดับ มีดังนี้

ตารางที่ 4.10 ปัญหา ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบMRCF

ระบบส่งเสริมการเกษตร	ระดับปัญหาของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	n = 249							
1.การจัดสรรงบประมาณ								
บางส่วนยังไม่สอดคล้องกับ ระยะเวลา และกิจกรรมที่จะ ดำเนินงานเท่าที่ควร	48 (19.2)	127 (51.0)	59 (23.6)	15 (6.0)	0 (0.0)	3.84 (0.804)	มาก	6
2.นโยบายมีความเร่งด่วน								
กำหนดช่วงระยะเวลาสั้น ไม่ สอดคล้องกับระยะเวลาการ ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่	47 (18.8)	75 (30.1)	104 (41.7)	23 (9.2)	0 (0.0)	3.59 (0.899)	มาก	8
3.นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย								
ส่งผลให้การปฏิบัติงานใน พื้นที่ จริงเกิดความสับสน ทำให้ เกษตรกรขาดความเชื่อถือ	66 (26.5)	105 (42.1)	78 (31.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.95 (0.760)	มาก	4

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ระบบส่งเสริมการเกษตร	ระดับปัญหาของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D	ความ หมาย	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	n = 249							
4.เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีภารกิจมาก รวมทั้งได้รับการมอบหมายงาน นอกภารกิจเพิ่มเติม ซึ่งส่งผล กระทบต่อการปฏิบัติงาน ตาม ภารกิจหลัก	126 (50.6)	85 (34.1)	32 (12.8)	6 (2.4)	0 (0.0)	4.33 (0.791)	มาก ที่สุด	2
5.จำนวนนักวิชาการส่งเสริม การเกษตรไม่เพียงพอต่อการ ปฏิบัติงานในพื้นที่	107 (42.9)	92 (36.9)	41 (16.4)	9 (3.6)	0 (0.0)	4.19 (0.839)	มาก	3
6.การบริหารงานบุคคล ทั้งการ ให้คุณ/ให้โทษและความก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่ ไม่ก่อให้เกิด แรงจูงใจในการทำงาน ทำให้ บุคลากรไม่ทุ่มเทและมุ่งมั่นใน การทำงาน	56 (22.5)	48 (19.2)	118 (47.4)	27 (10.8)	0 (0.0)	3.53 (0.959)	มาก	9
7.ขาดวัสดุและอุปกรณ์ในการ ทำงานตามระบบส่งเสริมมิติใหม่	175 (70.2)	58 (23.3)	16 (6.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.64 (0.601)	มาก ที่สุด	1
8.เจ้าหน้าที่มีการย้ายบ่อย ทำให้ ขาดความต่อเนื่องในการ ดำเนินงาน	69 (27.7)	92 (37.0)	84 (33.7)	4 (1.6)	0 (0.0)	3.91 (0.820)	มาก	5
9.หลักเกณฑ์และกฎระเบียบ ต่างๆ ออกมาหลังจากการ ปฏิบัติงานไปแล้ว ทำให้การ ปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด	47 (18.8)	109 (43.7)	85 (34.1)	8 (3.2)	0 (0.0)	3.78 (0.784)	มาก	7
10.นโยบายมีความซ้ำซ้อนกับ หน่วยงานอื่น ขาดการบูรณาการ	24 (9.6)	58 (23.3)	147 (59.0)	20 (8.0)	0 (0.0)	3.35 (0.763)	ปาน กลาง	10
เฉลี่ยรวม						3.91	มาก	

จากตารางที่ 4.10 ปัญหา ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF

จากการศึกษาพบว่าปัญหา ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCFของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมได้รับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$)

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ปัญหา อุปสรรคของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCFของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุดอยู่ 2 ประเด็น คือ ขาดวัสดุและอุปกรณ์ในการทำงานตามระบบส่งเสริมมิติใหม่ ($\bar{X} = 4.64$) เจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีภารกิจมาก รวมทั้งได้รับการมอบหมาย งานนอกภารกิจเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน ตามภารกิจหลัก ($\bar{X} = 4.33$)

ระดับมากอยู่ 7 ประเด็น คือ จำนวนนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ จำนวนนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ ($\bar{X} = 4.19$) นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ส่งผลให้การทำงานในพื้นที่จริงเกิดความสับสน ทำให้เกษตรกรขาดความเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.95$) เจ้าหน้าที่มีการย้ายบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.91$) การจัดสรรงบประมาณบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับระยะเวลา และกิจกรรมที่จะดำเนินงานเท่าที่ควร ($\bar{X} = 3.84$) หลักเกณฑ์และกฎระเบียบต่างๆ ออกมาหลังจากการปฏิบัติงานไปแล้ว ทำให้การทำงานเกิดความผิดพลาด ($\bar{X} = 3.78$) นโยบายมีความเร่งด่วน กำหนดช่วงระยะเวลาสั้น ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการทำงานจริงในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.59$) การบริหารงานบุคคล ทั้งการให้ทุน/ให้โทษและความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้บุคลากรไม่ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X} = 3.53$)

ระดับปานกลางอยู่ 1 ประเด็น คือ นโยบายมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ขาดการบูรณาการ ($\bar{X} = 3.35$) ตามลำดับ

6.2 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 กรมส่งเสริมการเกษตรจากการตอบแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF

n = 249

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1) ระดับตำบล		
-ควรมีการประชุมประสานงานและให้บริการเกษตรกร ด้วยการสื่อสารจากระยะไกลเข้าถึงทุกพื้นที่	28	11.2
- ควรมีการพบปะใกล้ชิดกับเกษตรกร เพื่อ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์และบริการแก้ไขปัญหาด้าน การเกษตรให้กับเกษตรกร	47	18.8
2)ระดับอำเภอ		
-จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานส่งเสริม การเกษตรในระดับอำเภอ	72	28.9
3) ระดับจังหวัด		
- ควรมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด	58	23.3
4) ระดับเขต		
-ควรที่จะมีเวทีให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงาน ส่งเสริมการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ	46	18.5
5) ระดับกรม		
-ควรมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน	89	35.7
-ส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ใน การปฏิบัติงานตามระบบ MRCF	103	41.3
-ปรับโครงสร้างให้เอื้อต่อการทำงานของ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	32	12.9
-พัฒนาและสนับสนุนงานวิจัย	27	18.8
-พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความ เหมาะสม	72	28.9

จากตารางที่ 4.11 นำผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF

สรุปได้ว่าข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF ได้ดังนี้

ระดับตำบล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ควรมีการพบปะใกล้ชิดกับเกษตรกร เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และบริการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร ร้อยละ 18.8 ควรมีการประสานงานและให้บริการเกษตรกรด้วยการสื่อสารจากระยะไกลเข้าถึงทุกพื้นที่ ร้อยละ 11.2

ระดับอำเภอ เห็นว่าควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินส่งเสริมการเกษตรในระดับอำเภอ ร้อยละ 28.9

ระดับจังหวัด เห็นว่า ควรมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด ร้อยละ 23.3

ระดับเขต เห็นว่า ควรที่จะมีเวทีให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ ร้อยละ 18.4

ระดับกรม เห็นว่า ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF ร้อยละ 41.3 ควรมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน ร้อยละ 35.7 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความเหมาะสม ร้อยละ 28.9 ปรับโครงสร้างให้เอื้อต่อการทำงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 12.8 พัฒนาและสนับสนุนงานวิจัย ร้อยละ 18.8

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกเป็น 3 ส่วนคือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ของ ความรู้และแหล่งความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติตามระบบ MRCF ความคิดเห็นความต้องการ การสนับสนุน ปัญหา และข้อเสนอแนะ ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในสังกัดสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จำนวน 659 คน ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่เป็น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในสังกัดสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยได้กลุ่มตัวอย่าง 249 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.0 ของประชากรที่เป็น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในสังกัดสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดและปลายปิด การเก็บรวบรวมข้อมูลจัดทำ แผนการออกเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อนัดหมาย การส่งแบบสอบถามดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง 61.0 อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 39.0 ปี โดยอายุต่ำที่สุด 22 ปี และมากที่สุด 56 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีร้อยละ 75.1 ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับปริญญาโท สถานภาพพบว่า สถานภาพโสด และ สมรสมีระดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 47.0 และ 42.5 ตามลำดับ นักวิชาการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในระดับข้าราชการ ระดับชำนาญการ และร้อยละ 75.1 สังกัดหน่วยงานระดับอำเภอ เงินเดือนที่ได้รับต่ำสุด คือ 15,000 บาท และสูงสุดอยู่ที่ 42,750 บาท และเงินเดือนเฉลี่ยอยู่ที่ 21,554.90 บาท ประสบการณ์การทำงานต่ำสุด คือ 1 ปี มากที่สุด 28 ปี เฉลี่ยแล้วนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 2 มีอายุประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 12.77 ปี ส่วนในประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการเกษตร ต่ำสุด คือ 1 ปี มากที่สุด 26 ปี เฉลี่ยอยู่ที่ 11.36 ปี โดยระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 26 ปี เฉลี่ยอยู่ที่ 9.67 ปี จำนวนตำบลที่รับผิดชอบมากที่สุด คือ 4 ตำบล โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่จะได้รับรับผิดชอบคนละ 2 โดยจำนวนที่รับผิดชอบเฉลี่ย 2.13 ตำบล ระยะห่างจากสำนักงานเกษตรกับตำบลที่รับผิดชอบไกลที่สุด คือ 127 กิโลเมตร ใกล้ที่สุด 1 กิโลเมตร ระยะทางเฉลี่ย 34.24 กิโลเมตร โดยนักวิชาการเกษตร เห็นว่า ตำบลที่รับผิดชอบเหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ใน ระดับมาก

1.3.2 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า แหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชนมีมากที่สุดอยู่ 1 ประเด็น คือ อินเทอร์เน็ต ระดับมาก 3 ประเด็น คือ เอกสารทางราชการ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์

แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า แหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อบุคคลมีมากที่สุดอยู่ 2 ประเด็น คือ ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานในสำนักงาน

แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า แหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อกิจกรรมมีมากที่สุดอยู่ 2 ประเด็น คือ การฝึกปฏิบัติ และการอบรม

1.3.3 ความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวกับ MRCF

จากการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เขตที่ 6 เกี่ยวกับ MRCF โดยการตอบคำถามแบบถูกผิดจำนวน 15 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกคิดเป็น ร้อยละ 100 มีทั้งหมด 10 ข้อ ดังนี้ 1) นโยบาย MRCF มุ่งปรับบทบาท และอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจน 2) นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้จัดการ เกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ใช้การมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ในการ พัฒนา ให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) คือ คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นและรู้เท่าทันโลก โดยใช้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มืออาชีพ (Smart Extension Officer) 4) ให้ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางการ พัฒนา 5) ใช้การติดต่อสื่อสารระยะไกล (Remote Sensing) ในการปฏิบัติงาน 6) เน้นการสื่อสาร ทางเดียว (One-way Communication) 7) เกษตรกรไม่จำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนใน การส่งเสริม 8) การดำเนินงานตามระบบส่งเสริม MRCF ต้องใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารระยะไกล เท่านั้น 9) เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในตำบลนั้นๆเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิด 10) Remote sensing ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารได้ สะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ โดยความรู้ความเข้าใจของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ เกี่ยวกับ MRCF เฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ ร้อยละ 94.7

1.3.4 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุดอยู่ 1 ประเด็น คือ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในงานส่งเสริม ระดับ มากอยู่ 7 ประเด็น คือ การทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบ มีส่วนร่วม พื้นที่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและเกษตรกรได้รับบริการตรงตามความต้องการ การประสานและให้บริการเกษตรกร ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล การ เปิดโอกาสให้เกษตรกรเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง การสร้างภาพอนาคตของ ชุมชนว่าต้องการให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางใด การทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่ และ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

1.3.5 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบ ส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

จากการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการ ปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ใน

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุดอยู่ 1 ประเด็น คือ M : Mapping คือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทำให้การเตรียมเข้าทำงานในพื้นที่ได้ดี ระดับมากอยู่ 8 ประเด็น คือ การส่งเสริมตามระบบMRCF สามารถแบ่งเบาภาระงานที่ท่านรับผิดชอบ C : Community Participation คือ ใช้วิธีการจัดเวทีชุมชนในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วมได้ การส่งเสริมตามระบบMRCF ทำให้ท่านสามารถสื่อสารกับเกษตรกรได้มากขึ้น การส่งเสริมตามระบบMRCF เหมาะสมกับการส่งเสริมการเกษตรในยุคปัจจุบัน F : Specific Field Service ทำให้มีการเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน R : Remote Sensing ทำให้เกิดการประสานและให้บริการเกษตรกร ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกลได้ดี การส่งเสริมตามระบบ MRCF จะทำให้ท่านประสบผลสำเร็จในการทำงานส่งเสริมในพื้นที่ของท่าน และการส่งเสริมตามระบบ MRCF เหมาะสมกับเกษตรกรที่ท่านรับผิดชอบ

1.3.6 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

จากการศึกษาพบว่าความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุดทั้ง 15 ประเด็น คือ จุดบริการอินเทอร์เน็ตและความเร็วอินเทอร์เน็ตที่สนับสนุนการทำงานอย่างเหมาะสม โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ดาวเทียม หรือแท็บเล็ต ในการติดต่อทางไกลกับเกษตรกร ค่าอินเทอร์เน็ตในอัตราที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารทางไกลกับเกษตรกร เครื่อง GPS ในการจับพิกัดเพื่อทำแผนที่ การฝึกปฏิบัติการออกแบบการสื่อสารระยะไกล ความชัดเจนของนโยบายระบบส่งเสริม MRCF แหล่งความรู้การศึกษาระบบการส่งเสริมแบบ MRCF การฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูล กรณีตัวอย่างการส่งเสริมมิติใหม่ การฝึกปฏิบัติการจัดเวทีชุมชนแบบมีส่วนร่วม คอมพิวเตอร์ในการจัดทำแผนที่ โปรแกรมแผนที่ในการจัดทำข้อมูล การฝึกปฏิบัติจริงในการนำข้อมูลและแผนที่ การอบรม สัมมนา เรื่องการส่งเสริมแบบ MRCF และเอกสารความรู้ในการศึกษาระบบการส่งเสริมแบบ ตามลำดับ

1.3.7 ปัญหา และข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงาน

ตามระบบ MRCF

จากการศึกษาพบว่าปัญหาของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCFของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ปัญหา อุปสรรคของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCFของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุดอยู่ 2 ประเด็น คือ ขาดวัสดุและอุปกรณ์ในการทำงานตามระบบส่งเสริมมิติใหม่ เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีภารกิจมาก รวมทั้งได้รับการมอบหมาย งานนอกภารกิจเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน ตามภารกิจหลัก ระดับมากอยู่ 7 ประเด็น คือ จำนวนนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ จำนวนนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ส่งผลให้การทำงานในพื้นที่จริงเกิดความสับสน ทำให้เกษตรกรขาดความเชื่อถือ เจ้าหน้าที่มีการย้ายบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับระยะเวลา และกิจกรรมที่จะดำเนินงานเท่าที่ควร หลักเกณฑ์และกฎระเบียบต่างๆ ออกมาหลังจากการปฏิบัติงานไปแล้ว ทำให้การทำงานเกิดความผิดพลาด นโยบายมีความเร่งด่วน กำหนดช่วงระยะเวลาสั้น ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการทำงานจริงในพื้นที่ การบริหารงานบุคคล ทั้งการให้ทุน/ให้โทษและความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้บุคลากรไม่ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF ในระดับตำบล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ควรมีการประสานงานและให้บริการเกษตรกรด้วยการสื่อสารจากระยะไกลเข้าถึงทุกพื้นที่ และควรมีการพบปะใกล้ชิดกับเกษตรกร เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และบริการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร

ระดับอำเภอ เห็นว่าควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินส่งเสริมการเกษตรในระดับอำเภอ

ระดับจังหวัด เห็นว่า ควรมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด

ระดับเขต เห็นว่า ควรที่จะมีเวทีให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ

ระดับกรม เห็นว่า ควรมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน ส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF ปรับโครงสร้างให้เอื้อ

ต่อการทำงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และพัฒนาและสนับสนุนงานวิจัย รวมถึงพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความเหมาะสม

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาพบว่าแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า แหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อสารมวลชนมีมากที่สุดอยู่ 1 ประเด็น คือ อินเทอร์เน็ต ระดับมาก 3 ประเด็น คือ เอกสารทางราชการ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า แหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านสื่อบุคคล มีมากที่สุดคือ ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานในสำนักงาน และแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ในด้านสื่อกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า แหล่งข้อมูลความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านการสื่อกิจกรรมมีมากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ และ การอบรม เห็นได้ว่าแหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรด้านการสื่อสารมวลชนในระดับมากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตซึ่งเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นทำให้นักวิชาการเกษตรเห็นว่า อินเทอร์เน็ตคือแหล่งความรู้สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ ส่วนในด้านสื่อบุคคล ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานในสำนักงานก็ยังเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญของนักวิชาการเกษตร รวมถึงการฝึกปฏิบัติและการเข้ารับการอบรมก็เป็นอีกแหล่งความรู้หนึ่งที่สำคัญมากของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2551:223-232) ที่กล่าวว่าวิธีการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล การประชุมกลุ่ม ช่วยในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้เข้าประชุมได้มีโอกาสปรึกษาหารือกัน การฝึกอบรม ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ การสาธิต ใช้การบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ผู้เรียนได้ฟังและได้เห็นไปพร้อมกัน

2.2 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ผลการศึกษา พบว่าการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุดคือ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในงานส่งเสริม ระดับมาก คือ การทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม พื้นที่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและเกษตรกรได้รับบริการตรงตามความต้องการ การประสานและให้บริการเกษตรกร ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล การเปิดโอกาสให้เกษตรกรเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง การสร้างภาพอนาคตของชุมชนว่าต้องการให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางใด การทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่และการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2557 : 2-16) ที่ว่าระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ MRCF ใน 3 ประเด็นหลักต้องการให้เห็นผลการเปลี่ยนแปลง คือ นักส่งเสริมการเกษตรต้องมีบทบาทและอัตลักษณ์ที่ชัดเจน เป็นที่รู้จักและยอมรับของเกษตรกรและคนทั่วไป มีระบบและกลไกการทำงานในพื้นที่ที่เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย มีการทำงานร่วมกันและทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ โดยทำงานในรูปแบบ MRCF system ส่วนเรื่องข้อมูลมุ่งเน้นให้นักส่งเสริมการเกษตรทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ และเป็นที่เชื่อถือ สำหรับการบริหารจัดการองค์กรต้องปรับในเรื่องโครงสร้างขององค์กร บุคลากร วิธีการทำงานและการสื่อสารเพื่อให้สามารถสนับสนุน การทำงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่และภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ผลการศึกษาพบว่าความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 มีระดับมากที่สุด กล่าวคือ จุดบริการอินเทอร์เน็ตและความเร็วอินเทอร์เน็ตที่สนับสนุนการทำงานอย่างเหมาะสม โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต ในการติดต่อทางไกลกับเกษตรกร ค่าอินเทอร์เน็ตในอัตราที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารทางไกลกับเกษตรกร เครื่อง GPS ในการจับพิกัดเพื่อทำแผนที่ การฝึกปฏิบัติออกแบบการสื่อสารระยะไกล ความชัดเจนของนโยบายระบบส่งเสริม MRCF แหล่งความรู้การศึกษาระบบการส่งเสริมแบบ

MRCF การฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูล การฝึกปฏิบัติการจัดเวทีชุมชนแบบมีส่วนร่วม คอมพิวเตอร์ในการจัดทำแผนที่ โปรแกรมแผนที่ในการจัดทำข้อมูล การฝึกปฏิบัติจริงในการนำข้อมูลและแผนที่ การอบรม สัมมนา เรื่องการส่งเสริมแบบMRCF และเอกสารความรู้ในการศึกษาระบบการส่งเสริมแบบ ซึ่งความต้องการการสนับสนุนการสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่สอดคล้อง ตามที่ยุทธศาสตร์ชาต (2556:บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ในด้านปัญหาของเจ้าหน้าที่พบว่า มีปัญหาด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ปัญหางบประมาณมีไม่เพียงพอทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

- 1) มีบทบาทของการเป็นนักส่งเสริมการเกษตรที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรและคนทั่วไป
- 2) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ที่ถูกต้องเหมาะสมไปสู่เกษตรกร
- 3) มีความรู้กว้างขวางในด้านการเกษตร โดยเฉพาะปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ที่นักส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบอยู่
- 4) เป็นผู้ชี้แนะและร่วมแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร โดยนำเอาความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อปัญหาที่เกษตรกรประสบ มาร่วมแก้ไขปัญหา โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วม
- 5) เป็นผู้ประสานงานและให้บริการเกษตรกร โดยการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกลได้ดี เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานระดับต่าง ๆ

- 1) ควรมีการประชุม อบรม สัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลข่าวสารร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็นสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

2) ควรมีการจัดเวทีอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน ให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จเพื่อเพิ่มพูนความรู้เจ้าหน้าที่อยู่เสมอ

3) ควรจัดหาเอกสารความรู้การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) ให้เพียงพอต่อความต้องการของเจ้าหน้าที่

4) จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF)

3.1.3 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและให้เพียงพอต่อความต้องการ

2) ควรกำหนดนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF) และเป้าหมายในการส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน

3) ปรับโครงสร้างด้านอัตรากำลังให้เหมาะสมและลดงานที่ได้รับมอบหมายนอกภารกิจเพื่อให้เอื้อต่อการทำงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

5) พัฒนาและสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

5) จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF)

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง ดังนั้นควรกำหนดหัวข้อให้สอดคล้องกับปัญหาของแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีหัวข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.2.1 ควรศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

3.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาสำหรับการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

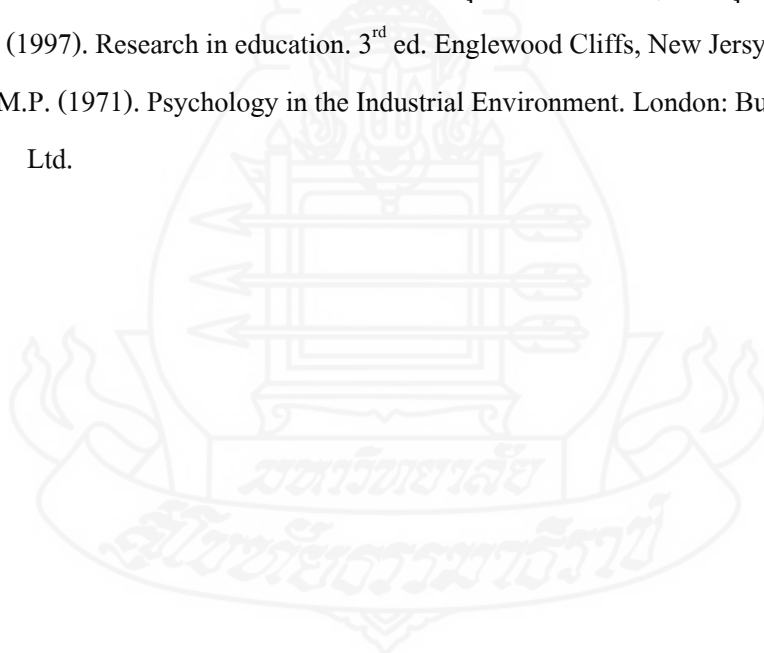
บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร.(2557).นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ปี 2557
กรุงเทพมหานคร กองแผนงาน
_____. (2558).“ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร” ค้นคืนวันที่ 2 มิถุนายน 2558
จาก http://e-learning.doae.go.th/courseware/doae/exe/_2.html
- บุญชรี คำชาย.(2544). พฤติกรรมกับการพัฒนาตน กรุงเทพมหานคร สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
จำลอง เงินดี.(2534). เอกสารการสอนวิชาจิตวิทยาสังคม กรุงเทพมหานคร หน้า2
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บุญเรียง เจริญศิลป์.(2534).วิธีวิจัยการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร พิษณุพรินดี
บุญธรรม จิตต์อนันต์.(2545).“แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร” ใน ประมวลสาระชุด
วิชาการบริหารการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 2 หน้า82-84 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- ปัญญา หิรัญศรี.(2547). “ทฤษฎีการจูงใจ” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารและนิเทศงาน
ส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตรและสหกรณ์ นนทบุรี
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ.(2540).การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์.(2551).“แนวคิดและหลักการส่งเสริมการเกษตร” ในเอกสารการสอนชุดวิชา
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 3 หน้า 15 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ.(2531).การวัดทัศนคติ หน้า3 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยมหิดล
“ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมตั้งคมวิทยาอังกฤษ-ไทย” (2546) หน้า 236 กรุงเทพมหานคร
นานมีบุคคัพลิเคชั่น
- ยุพเรศ เขาวิทย์.(2556). การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรตำบลในจังหวัด
สุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,นนทบุรี.

- ศศิพรรณ บัวทรัพย์.(2547).*ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง* (ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพฯ.
- สมจิต โยธะคงและเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ.(2553).“รูปแบบการส่งเสริมเกษตร” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 7 หน้า 4 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- สิน พันธุ์พินิจ.(2544).*การส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร รวมสาส์น*
- อักษร สวัสดิ์.(2542).*ความรู้ความเข้าใจและตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพฯ* (ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,กรุงเทพฯ.
- อัญชัญ นุ่นละออง.(2551).*ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2551 ในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท* (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,นนทบุรี.
- Best, J.W. (1997). *Research in education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Ltd.
- Feldman, M.P. (1971). *Psychology in the Industrial Environment*. London: Butter worth and co., Ltd.

ภาคผนวก

แบบสอบถามความคิดเห็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6
กรมส่งเสริมการเกษตร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
2. คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น โปรดตอบคำถามทุกข้อ
3. เลขที่แบบสอบถามมีไว้เพื่อติดตามแบบสอบถามเท่านั้น
4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 5 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 6 ปัญหา และข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

คำชี้แจง : โปรดเติมเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความในช่องว่าง

1. เพศ A1
  - 1. ชาย 2. หญิง
2. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี) A2
3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่านคือ A3
  - 1. ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท
  - 3. ปวส. 4. อื่น ๆ (ระบุ).....
4. สถานภาพสมรส A4
  - 1. โสด 2. สมรสอยู่ด้วยกัน
  - 3. สมรสแยกกันอยู่ 4. หย่าร้างหรือหม้าย
5. ปัจจุบันท่านเป็นข้าราชการระดับใด A5
  - 1. ระดับปฏิบัติการ 2. ระดับชำนาญการ
  - 3. ระดับชำนาญการพิเศษ 4. เจ้าพนักงานชำนาญงาน
6. ท่านสังกัดหน่วยงานระดับใด A6
  - 1.ระดับอำเภอ 2.ระดับจังหวัด
7. เงินเดือนที่ได้รับ.....บาท A7
8. ประสบการณ์ในการทำงานทั้งหมด.....ปี A8
9. ประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตร.....ปี A9
10. ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร.....ปี A10
11. จำนวนตำบลที่ท่านรับผิดชอบ.....ตำบลรวม.....หมู่บ้าน A11
12. พื้นที่ตำบลที่ท่านรับผิดชอบ (ตำบลที่ไกลที่สุด) A12
อยู่ห่างจากสำนักงานเกษตรอำเภอ.....กิโลเมตร
13. พื้นที่ตำบลที่ท่านรับผิดชอบเหมาะสมที่ท่านสามารถปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริม A13
การเกษตรมิติใหม่ (MRCF) เพียงใด
  - 1.มากที่สุด 2.มาก 3.ปานกลาง
  - 4.น้อย 5.น้อยที่สุด

เหตุผล(ข้อ 13).....

.....

ตอนที่ 2 แหล่งความรู้ ความรู้ ความเข้าใจ ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

2.1 แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

คำชี้แจง : [ให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในตารางระดับการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับระบบ MRCF จากแหล่งต่างๆ]

(5 = มากที่สุด : 4 = มาก : 3 = ปานกลาง : 2 = น้อย : 1 = น้อยที่สุด)

ระบบส่งเสริมการเกษตร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร					สำหรับ ผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
1. แหล่งความรู้ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร						B1
1.1 สื่อสารมวลชน						B11
1) เอกสารทางราชการ						☐ B111
2) สิ่งพิมพ์						☐ B112
3) วิทยุกระจายเสียง						☐ B113
4) โทรทัศน์						☐ B114
5) อินเทอร์เน็ต						☐ B115
1.2 สื่อบุคคล						☐ B12
1) ผู้บังคับบัญชา						☐ B121
2) เพื่อนร่วมงานในสำนักงาน						☐ B122
3) เพื่อนทั่วไป						☐ B123
1.3 สื่อกิจกรรม						☐ B13
1) การศึกษาดูงาน/การทัศนศึกษา						☐ B131
2) การจัดนิทรรศการ						☐ B132
3) การอบรม						☐ B133
4) การประชุม						☐ B134
5) การสัมมนา						☐ B135
6) การฝึกปฏิบัติ						☐ B136
7) อื่นๆ ระบุ.....						☐ B137

2.2 ความรู้ ความเข้าใจ ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับ MRCF

คำชี้แจง แบบสอบถามส่วนนี้ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความใดถูกต้องตามนโยบาย MRCF โดยตอบว่า ผิด หรือ ถูก กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในตารางตามความคิดเห็นของท่าน (ถูก/ผิด)

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF			สำหรับผู้วิจัย
		ถูก	ผิด	☐ B2
1	นโยบาย MRCF มุ่งปรับบทบาท และอัตลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจน			☐ B21
2	นโยบาย MRCF มุ่งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้จัดการเกษตรในพื้นที่ และผู้นำการเปลี่ยนแปลง			☐ B22
3	ใช้การมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) คือ คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นและรู้เท่าทันโลก โดยใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มืออาชีพ (Smart Extension Officer)			☐ B23
4	ให้บริการทางการเกษตรในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Specific Field Service) ที่มีเป้าหมายชัดเจนและตรงกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร			☐ B24
5	การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานในพื้นที่จริงแล้ว ทำให้เข้าใจและสามารถขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน			☐ B25
6	ให้ยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา			☐ B26
7	การส่งเสริมการเกษตรรูปแบบ MRCF ทำให้สามารถกำหนดรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ได้ตามความเหมาะสมที่เห็นสมควร			☐ B27
8	ใช้การติดต่อสื่อสารระยะไกล (Remote Sensing) ในการปฏิบัติงาน			☐ B28
9	กำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน และมองภาพเกษตรกรและเจ้าหน้าที่เข้าด้วยกัน			☐ B29
10	เน้นการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication)			☐ B30
11	ข้อมูลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา พื้นที่ คน สินค้า			☐ B31
12	Remote sensing ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารได้สะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์			☐ B32

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย MRCF	ถูก	ผิด	สำหรับผู้วิจัย
13	เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในตำบลนั้นๆเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิด			☐ B33
14	เกษตรกรไม่จำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการส่งเสริม			☐ B34
15	การดำเนินงานตามระบบส่งเสริม MRCF ต้องใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารระยะไกลเท่านั้น			☐ B35

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

คำชี้แจง : [ให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในตารางการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่]

(5 = ปฏิบัติมากที่สุด : 4 = ปฏิบัติมาก : 3 = ปฏิบัติปานกลาง : 2 = ปฏิบัติน้อย : 1 = ปฏิบัติน้อยที่สุด)

ประเด็น	การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร MRCF					สำหรับผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
1. การทำงานในพื้นที่โดยเน้นการใช้ข้อมูลแผนที่						☐ C1
2. การประสานและให้บริการเกษตรกร ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล						☐ C2
3. การทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วม						☐ C3
4. การเข้าทำงานในพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจงโดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน						☐ C4
5. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในงานส่งเสริม						☐ C5
6. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย						☐ C6
7. การเปิดโอกาสให้เกษตรกรเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง						☐ C7
8. การนำข้อมูลจากการเรียนรู้ชุมชนที่มีอยู่มาทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูลให้ มีความถูกต้องชัดเจน ทั้งในแง่ของปัญหาและสาเหตุ						☐ C8
9. การสร้างภาพอนาคตของชุมชนที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางใด						☐ C9

ประเด็น	การปฏิบัติงานตามระบบ ส่งเสริมการเกษตร MRCF					สำหรับ ผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
10.พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและเกษตรกรได้รับบริการ ตรงตามความต้องการ						☐ C10

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริม
การเกษตรมิติใหม่

คำชี้แจง : ให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในตารางแสดงความคิดเห็น ตามความคิดเห็น]

(5 = เห็นด้วยมากที่สุด : 4 = เห็นด้วยมาก : 3 = เห็นด้วยปานกลาง 2 = เห็นด้วยน้อย : 1 = เห็นด้วย
น้อยที่สุด)

ประเด็น	ความคิดเห็นต่อการนำ ระบบ ส่งเสริม การเกษตร MRCF					สำหรับ ผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
1. M : Mapping คือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทำให้การเตรียมเข้า ทำงานในพื้นที่ได้ดี						☐ D1
2. R : Remote Sensing ทำให้เกิดการประสานและให้บริการ เกษตรกร ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลจากทางไกล ได้ดี						☐ D2
3. C : Community Participation คือ ใช้วิธีการจัดเวทีชุมชน ในการทำงานและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร ชุมชน และผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องแบบมีส่วนร่วมได้ดี						☐ D3
4. F : Specific Field Service ทำให้มีการเข้าทำงานในพื้นที่ แบบเฉพาะเจาะจงโดยมีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน						☐ D4
5.การส่งเสริมตามระบบ MRCF เหมาะสมกับพื้นที่ที่ท่าน รับผิดชอบ						☐ D5
6.การส่งเสริมตามระบบMRCF เหมาะสมกับเกษตรกรที่ท่าน รับผิดชอบ						☐ D6

ประเด็น	ความคิดเห็นต่อการนำระบบ ส่งเสริมการเกษตร MRCF					สำหรับผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
7.การส่งเสริมตามระบบMRCF สามารถแบ่งเบาภาระงานที่ท่านรับผิดชอบ						☐ D7
8.การส่งเสริมตามระบบMRCF ทำให้ท่านสามารถสื่อสารกับเกษตรกรได้มากขึ้น						☐ D8
9.การส่งเสริมตามระบบMRCF เหมาะสมกับการส่งเสริมการเกษตรในยุคปัจจุบัน						☐ D9
10.การส่งเสริมตามระบบMRCF จะทำให้ท่านประสบผลสำเร็จในการทำงานส่งเสริมในพื้นที่ของท่าน						☐ D10

ตอนที่ 5 ความต้องการ การสนับสนุนของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่

คำชี้แจง : ให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในตารางแสดงความต้องการ ตามความต้องการ]

(5 = ต้องการมากที่สุด : 4 = ต้องการมาก : 3 = ต้องการปานกลาง
2 = ต้องการน้อย : 1 = ต้องการน้อยที่สุด)

ประเด็น	ความต้องการของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร					สำหรับผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
1. ความชัดเจนของนโยบายระบบส่งเสริมMRCF						☐ E1
2. เอกสารความรู้ในการศึกษาระบบการส่งเสริมแบบMRCF						☐ E2
3. แหล่งความรู้การศึกษาระบบการส่งเสริมแบบMRCF						☐ E3
4. การอบรม สัมมนา เรื่องการส่งเสริมแบบMRCF						☐ E4
5. คอมพิวเตอร์ในการจัดทำแผนที่						☐ E5
6. โปรแกรมแผนที่ในการจัดทำข้อมูล						☐ E6
7.เครื่อง GPS ในการจับพิกัดเพื่อทำแผนที่						☐ E7

ประเด็น	ความต้องการของ นักวิชาการส่งเสริม การเกษตร					สำหรับ ผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
8. โทรศัพท์สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต ในการติดต่อทางไกลกับ เกษตรกร						☐ E8
9. จุดบริการอินเทอร์เน็ตและความเร็วอินเทอร์เน็ตที่สนับสนุน การทำงานอย่างเหมาะสม						☐ E9
10. ค่าอินเทอร์เน็ตในอัตราที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสาร ทางไกลกับเกษตรกร						☐ E10
11. การฝึกปฏิบัติจริงในการนำข้อมูลและแผนที่						☐ E11
12. การฝึกปฏิบัติออกแบบการสื่อสารระยะไกล						☐ E12
13. การฝึกปฏิบัติการจัดเวทีชุมชนแบบมีส่วนร่วม						☐ E13
14. การฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูล						☐ E14
15. กรณีตัวอย่างการส่งเสริมมิติใหม่						☐ E15

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในการปฏิบัติงานตามระบบ

MRCF

5.1 ปัญหา (F1)

คำชี้แจง : โปรดเติมข้อความในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริงและตรงกับปัญหาของท่าน

คำชี้แจง : [ให้เติมเครื่องหมาย ✓ ในตารางระดับปัญหา ตามความคิดเห็น]

(5 = มากที่สุด : 4 = มาก : 3 = ปานกลาง : 2 = น้อย : 1 = น้อยที่สุด)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
1.การจัดสรรงบประมาณบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับระยะเวลา และกิจกรรมที่จะดำเนินงานเท่าที่ควร						☐ F1
2.นโยบายมีความเร่งด่วน กำหนดช่วงระยะเวลาสั้น ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่						☐ F2
3.นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ส่งผลให้การปฏิบัติงานใน พื้นที่จริงเกิดความสับสน ทำให้เกษตรกรขาดความเชื่อถือ						☐ F3
4.เจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีภารกิจมาก รวมทั้งได้รับการมอบหมาย งานนอกภารกิจเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน ตามภารกิจหลัก						☐ F4
5.จำนวนนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่						☐ F5
6.การบริหารงานบุคคล ทั้งการให้ค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้บุคลากรไม่ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการทำงาน						☐ F6
7.ขาดวัสดุและอุปกรณ์ในการทำงานตามระบบส่งเสริมมิติใหม่						☐ F7
8.เจ้าหน้าที่มีการย้ายบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน						☐ F8
9.หลักเกณฑ์และกฎระเบียบต่างๆ ออกมาหลังจากการปฏิบัติงานไปแล้ว ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด						☐ F9
10.นโยบายมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ขาดการบูรณาการ						☐ F10

5.2 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามระบบ MRCF (F2)

1) ระดับตำบล

.....
.....
.....

2)ระดับอำเภอ.....

.....
.....
.....

3)ระดับจังหวัด.....

.....
.....
.....

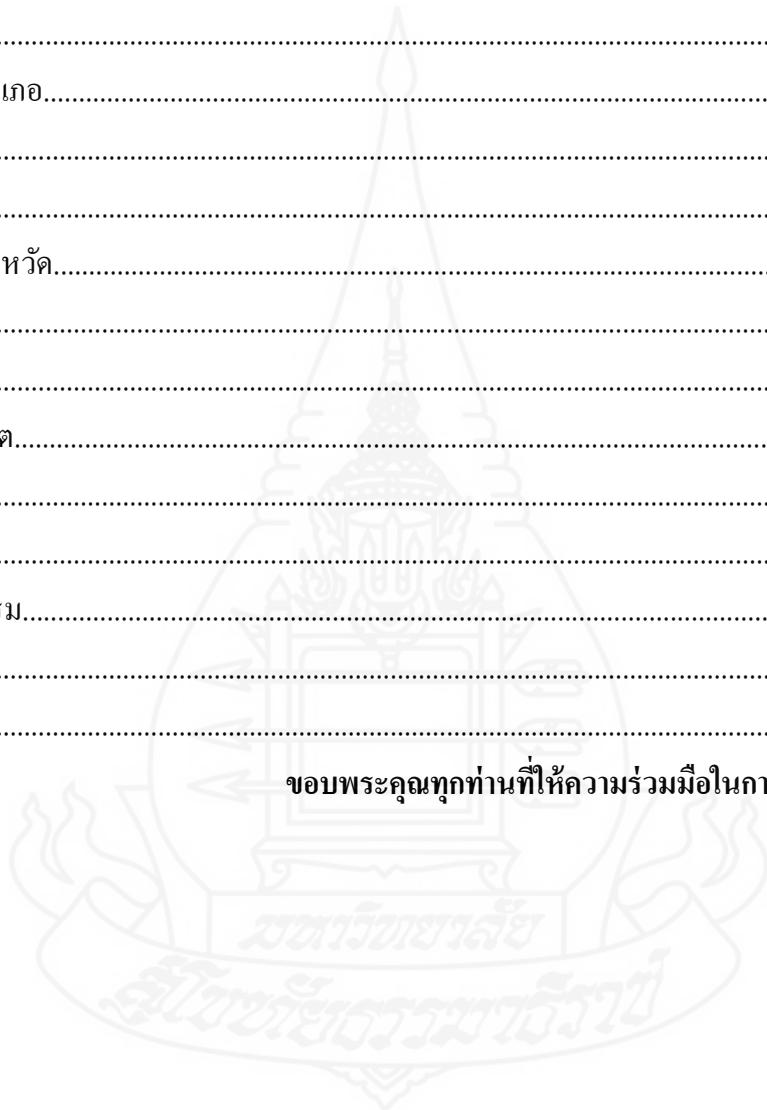
4)ระดับเขต.....

.....
.....
.....

5)ระดับกรม.....

.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางชุตिकाญจน์ คำนา
วัน เดือน ปีเกิด	9 พฤษภาคม 2519
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (พืชศาสตร์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

